

Jenna Kantola

MUSIIKKIKASVATUSPROJEKTI PÄIVÄKOTIIN

Opinnäytetyö
CENTRIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Sosionomi (AMK)
Maaliskuu 2022

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Centria-ammattikorkeakoulu	Aika Maaliskuu 2022	Tekijä/tekijät Jenna Kantola
Koulutus Sosionomi (AMK)		☒ AMK ☐ YAMK
Työn nimi MUSIIKKIKASVATUSPROJEKTI PÄIVÄKOTIIN		
Työn ohjaaja Anne Jaakonaho		Sivumäärä 27 + 24
Työelämäohjaaja Jenni Heikkilä		
<p>Toiminnallinen opinnäytetyö toteutettiin Kokkolassa sijaitsevaan Tulliharjun päiväkotiin. Työn tilaajana toimi Kokkolan varhaiskasvatuspalvelut. Opinnäytetyö sisälsi kuusi musiikkiaiheista interventiota Tulliharjun Satumaa-lapsiryhmän 5-vuotiaille lapsille.</p> <p>Opinnäytetyön tarkoituksena oli toteuttaa varhaiskasvatuksen yksikköön tavoitteellinen musiikkikasvatusprojekti, joka on osana varhaiskasvatuksen toimintasuunnitelmaa. Tavoitteena oli kehittää lasten kokonaisvaltaista musiikillista kasvua ja kehitystä musiikkikasvatuksen keinoin. Musiikkikasvatusprojektin keskeisenä päätehtävänä oli kehittää sekä toteuttaa kuusi musiikkiaiheista interventiota Satumaa-lapsiryhmän 5-vuotiaille lapsille. Tavoitteena oli suunnitella sekä toteuttaa interventiot siten, että jokaisen lapsen kiinnostus musiikkia kohtaan kasvaisi.</p> <p>Opinnäytetyön toiminnalliset osuudet toteutettiin Tulliharjun päiväkodissa kevään 2021 aikana. Jokaisella interventiolla oli oma aiheensa. Nämä aiheet olivat tutustuminen, kuunteleminen, musiikkiliikunta, soittaminen, musiikkimaalaus ja rentoutuminen. Tietoperustana opinnäytetyössä on käytetty 5-vuotiaan lapsen kehitykseen sekä 5-vuotiaan lapsen musiikilliseen kehitykseen liittyvää ajankohtaista materiaalia.</p> <p>Palaute lapsilta kerättiin hymynaama-viivanaama-surunaama-kuvakorteilla ja varhaiskasvatuksen työntekijöiltä palaute kerättiin suunnittelemani palautelomakkeen avulla. Opinnäytetyön toiminnallinen osuus dokumentointiin valokuvaamalla. Myös lasten tekemät työt olivat osa dokumentointia.</p>		
Asiasanat Musiikkikasvatus, pedagogiikka varhaiskasvatuksessa, varhaiskasvatus.		

ABSTRACT

Centria University of Applied Sciences	Date March 2022	Author Jenna Kantola
Degree programme Bachelor of Social Sciences, Social Services		
Name of thesis MUSICAL EDUCATION PROJECT FOR A KINDERGARTEN		
Centria supervisor Anne Jaakonaho	Pages 27 + 24	
Instructor representing commissioning institution or company Jenni Heikkilä		
<p>The functional thesis was carried out in the day nursery Tulliharju, Kokkola. The commissioning institution was the Early Childhood Education Services of Kokkola. The thesis included six music theme interventions for the five-year-old children of the Satumaa group.</p> <p>The purpose of the thesis was to implement a music education project aimed at the Early Childhood Education unit, which is part of the Early Childhood Education action plan. The aim of the thesis was to improve children’s comprehensive musical growth and development by means of music education. The central main task was to develop and implement six music theme interventions for the five-year-old children of the Satumaa group. The goal was to plan and implement interventions so that each child’s interest in music would increase.</p> <p>The functional parts of the thesis were implemented at Tulliharju’s day nursery during spring 2021. Each intervention had its own theme. These themes were, getting to know each other, listening to music, music exercising, playing music, music painting and relaxing. The thesis is based on current material related to the development of five-year-old children and the musical development of a five-year-old child.</p> <p>Feedback from children was collected with picture cards and feedback from early childhood education staff was collected using a feedback form designed by the author. The functional part was documented with photographs. The artwork made by children was also part of the documentation.</p>		
Key words Early childhood education, musical education, pedagogy in early childhood education.		

KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELY

INTERVENTIO

Interventiolla tarkoitetaan tässä opinnäytetyössä suunnittelemani sekä toteuttamani musiikkihetkiä lapsille.

MUSIIKKIKASVATUS

Musiikkikasvatuksella tarkoitetaan musiikin avulla tapahtuvaa kasvatusta, joka on osana lapsen kasvua ja kehitystä. Musiikkikasvatuksessa ohjaajan tehtävänä on aktivoida sekä innostaa lasta jättämällä kuitenkin tilaa lapsen omalle pohdinnalle sekä luovuudelle. Musiikkikasvatusta voidaan hyödyntää esimerkiksi erilaista yksilöllistä hoitoa ja kasvatusta tarvitsevien lasten ryhmissä ja integroiduissa ryhmissä. (Pappi 2016, 24 [Ruokonen 2009, 28–29.]

PEDAGOGIIKKA

Varhaiskasvatuksessa pedagogiikalla tarkoitetaan monitieteiseen tietoon perustuvaa, ammatillisesti johdettua ja ammattihenkilöstön toteuttamaa suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa lasten hyvinvoinnin ja oppimisen toteutumiseksi. Pedagogiikan painottuminen varhaiskasvatuksen kokonaisuudessa edellyttää pedagogista asiantuntemusta sekä yhteisymmärrystä siitä, miten lasten oppimista ja hyvinvointia voidaan parhaalla tavalla edistää. (Opetushallitus 2018, 22.)

REFLEKTOINTI

Reflektoinnilla tarkoitetaan oppimien asioiden, kokemusten ja toiminnan pohtimista, jonka pohjalta pyritään antamaan itselle rakentavaa palautetta sekä ymmärtämään toiminnan perusteluja ja seurauksia.

VARHAISKASVATUS

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan pedagogista kokonaisuutta, jossa korostuu suunnitelmallinen sekä tavoitteellinen kasvatusta, opetus sekä hoito. Varhaiskasvatusta on osa suomalaista koulutusjärjestelmää, joka kattaa ikävuodet 0–6. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on erityisesti tukea lapsen kasvua, kehitystä sekä oppimista. (Opetushallitus 2022.)

TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELY
SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 MUSIIKKIKASVATUSPROJEKTIN KUVAUS JA TAVOITTEET	3
2.1 Musiikkikasvatusprojektin päätehtävät	3
2.2 Musiikkikasvatusprojektin tavoitteet.....	4
3 MUSIIKKIKASVATUSPROJEKTIN KESKEISTÄ TIETOPERUSTAA	6
3.1 Keskeisiä näkökulmia viisivuotiaan lapsen kehityksestä sekä musiikillisesta kehityksestä ...	7
3.2 Lainsäädäntö musiikkikasvatusprojektissa	8
4 MUSIIKKIKASVATUSPROJEKTIN PÄÄTEHTÄVIEN TOTEUTUS.....	9
4.1 Ensimmäinen interventio, tutustuminen.....	9
4.2 Toinen interventio, kuunteleminen.....	10
4.3 Kolmas interventio, musiikkiliikunta.....	11
4.4 Neljäs interventio, soittaminen	12
4.5 Viides interventio, musiikkimaalaus	13
4.6 Kuudes interventio, rentoutuminen	13
5 MUSIIKKIKASVATUSPROJEKTIN KESKEISET TULOKSET	16
6 MUSIIKKIKASVATUSPROJEKTIN ARVIOINTI.....	18
6.1 Projektisuunnitelman arviointi.....	18
6.2 Musiikkikasvatusprojektin päätehtävien arviointi.....	19
6.3 Musiikkikasvatusprojektin tavoitteiden arviointi.....	20
6.4 Musiikkikansion arviointi	20
6.5 Musiikkikasvatusprojektin riskit	21
7 POHDINTA	23
LÄHTEET	26
KUVIOT	
KUVIO 1. Musiikkikasvatusprojektin päätehtävät ja tavoitteet	5
KUVIO 2. Interventioiden aihealueet ja tavoitteet	15
KUVIO 3. Musiikkikasvatusprojektin aikataulusuunnitelma	22
KUVAT	
KUVA 1. Hymynaama–viivanaama–surunaama -kuvakortit lapsille	14

1 JOHDANTO

Toiminnallinen opinnäytetyöni on kevään 2021 aikana toteutettu tavoitteellinen musiikkikasvatusprojekti varhaiskasvatuksen toimintaympäristöön, Tulliharjun päiväkotiin Kokkolassa. Opinnäytetyöni tilaajana toimi Kokkolan kaupungin varhaiskasvatuspalvelut. Musiikkikasvatusprojektin kohderyhmänä oli Kokkolassa sijaitsevan Tulliharjun päiväkodin 3–5-vuotiaiden lapsiryhmän 5-vuotiaat lapset. Ryhmän 3–4-vuotiaille lapsille oli suunniteltu ryhmän työntekijöiden kanssa yhteistä toimintaa järjestämieni interventioiden ajaksi.

Musiikkikasvatusprojektin tarkoituksena oli toteuttaa varhaiskasvatuksen yksikköön tavoitteellinen musiikkikasvatusprojekti, joka on osana varhaiskasvatuksen toimintasuunnitelmaa. Päätehtävänä oli kehittää sekä toteuttaa varhaiskasvatukseen musiikillisia interventiota lapsiryhmän 5-vuotiaille lapsille. Tavoitteena oli kehittää lasten kokonaisvaltaista musiikillista kasvua ja kehitystä musiikkikasvatuksen keinoin. Musiikkikasvatusprojektin tavoitteena oli suunnitella sekä toteuttaa interventiot siten, että jokaisen lapsen kiinnostus musiikkia kohtaan kasvaisi. Olennaisena tavoitteena musiikkikasvatusprojektissa oli kehittää myös omia suunnittelu- sekä ohjaustaitoja lapsiryhmässä.

Musiikkikasvatusprojekti koostuu kuudesta musiikkiaiheisesta interventiosta. Musiikkikasvatusprojektin suunnittelussa on käytetty pohjana laadullisen musiikkikasvatuksen osa-alueita. Laadullinen musiikkikasvatus voidaan jakaa neljään eri osa-alueeseen. Nämä osa-alueet ovat laulaminen ja äänenkäyttö, musiikin kuunteleminen, soittaminen ja musiikkiliikunta. (Lindeberg-Piiroinen & Ruokonen 2017, 306.) Jokaiselle interventiolle asetettiin erikseen omat pedagogiset sekä realistiset tavoitteet. Interventioiden tavoitteet on laadittu 5-vuotiaiden ikä- sekä kehitystaso huomioon ottaen. Myös materiaaltarpeet on erikseen mainittu, sillä materiaaltarpeiden esilletuonti auttaa hahmottamaan kokonaisuutta sekä budjettia.

Musiikkikasvatusprojektin tietoperustaa laatiessa on käytetty ajankohtaista kirjallisuutta liittyen 5-vuotiaan lapsen kehitykseen sekä musiikilliseen kehitykseen liittyen. Esimerkiksi Lindeberg-Piiroisen ja Ruokosen (2017) kirjoittama *Musiikki varhaiskasvatuksessa* -kirja on erinomainen lähde opinnäytetyötä tehdessä, sillä se sisältää monipuolisesti ajankohtaista tietoa niin musiikillisesta kehittymisestä kuin iällisestäkin kehittymisestä. Tietoperustaa laatiessa tärkeitä lähteitä ovat toimintaa ohjaavat lait, kuten esimerkiksi varhaiskasvatuslaki.

Interventiot on dokumentoitu valokuvia ottamalla. Myös lasten tekemät työt sekä palautteen kerääminen olivat osa projektin dokumentointia. Palaute varhaiskasvatuksen työntekijöiltä kerättiin palautelomakkeen avulla (LIITE 1/24). Musiikkikasvatusprojektista kokosimme lasten kanssa yhdessä jokaiselle oman musiikkikansion, joka sisälsi lasten tekemät taideteokset, kuvaukset interventioista, valokuvia sekä lasten kertomia asioita ja kokemuksia interventioista. Myös musiikkikansiot ovat osa dokumentointia (LIITE 1/23).

Idea tehdä musiikillinen projektiopinnäytetyö lähti omasta kiinnostuksesta musiikkia kohtaan, joten musiikillinen projektiopinnäytetyö oli itselleni luonteva sekä mielenkiintoinen tapa toteuttaa opinnäytetyö. Projektiopinnäytetyöni avulla opin suunnittelemaan sekä toteuttamaan tavoitteellisia tuokioita, ohjaamaan lapsiryhmää sekä toimimaan yhteistyössä varhaiskasvatuksen organisaation kanssa.

2 MUSIIKKIKASVATUSPROJEKTIN KUVAUS JA TAVOITTEET

Tässä luvussa kerron musiikkikasvatusprojektini tavoitteista sekä päätehtävistä. Opinnäytetyönä toteutettu musiikkikasvatusprojekti järjestettiin syksyn 2020 ja kevään 2021 aikana. Lähtökohtana opinnäytetyölleni oli oma kiinnostus musiikkia kohtaan sekä halu lisätä musiikin määrää varhaiskasvatuksessa. Tavoitteelliset interventiot järjestettiin Tulliharjun päiväkodissa vuoden 2021 helmi- ja maaliskuun aikana. Musiikkikasvatusprojektin päätehtävistä sekä tavoitteista olen laatinut havainnollistavan kuvion (KUVIO 1).

2.1 Musiikkikasvatusprojektin päätehtävät

Projektiopinnäytetyöni keskeisimpänä päätehtävänä oli kehittää musiikillisia interventioita Tulliharjun päiväkodissa sijaitsevalle lapsiryhmän 5-vuotiaille lapsille. Tavoitteena oli kehittää ja toteuttaa monipuolisia musiikillisia interventioita lasten ikä- ja kehitystaso huomioon ottaen siten, että jokaisen lapsen kiinnostus musiikkia kohtaan kasvaisi. Interventiot suunniteltiin musiikkikasvatuksen osa-alueita hyödyntäen. Musiikkikasvatuksen osa-alueita ovat laulaminen ja äänenkäyttö, musiikin kuunteleminen, soittaminen ja musiikkiliikunta (Lindeberg-Piironen & Ruokonen 2017, 306).

Päätehtävänä oli toteuttaa suunnittelemani musiikilliset interventiot lapsille. Interventioita oli yhteensä kuusi, ja ne toteutettiin varhaiskasvatuksen tiloissa heidän olemassa olevia materiaaleja hyödyntäen. Interventioiden kesto oli noin 20–40 minuuttia. Interventioiden aikataulu oli joustava, sillä musiikkihetken oli tarkoitus olla lapsille iloinen sekä myönteinen kokemus, ja tällöin musiikkihetki oli hyvä lopettaa silloin, kun kaikilla on vielä kivaa (Luukkala & Grahn 2018, 8–9). Interventioiden pohjalta jokaiselle lapselle kasattiin oma henkilökohtainen musiikkikansio, joka myös oli yksi päätehtävistä.

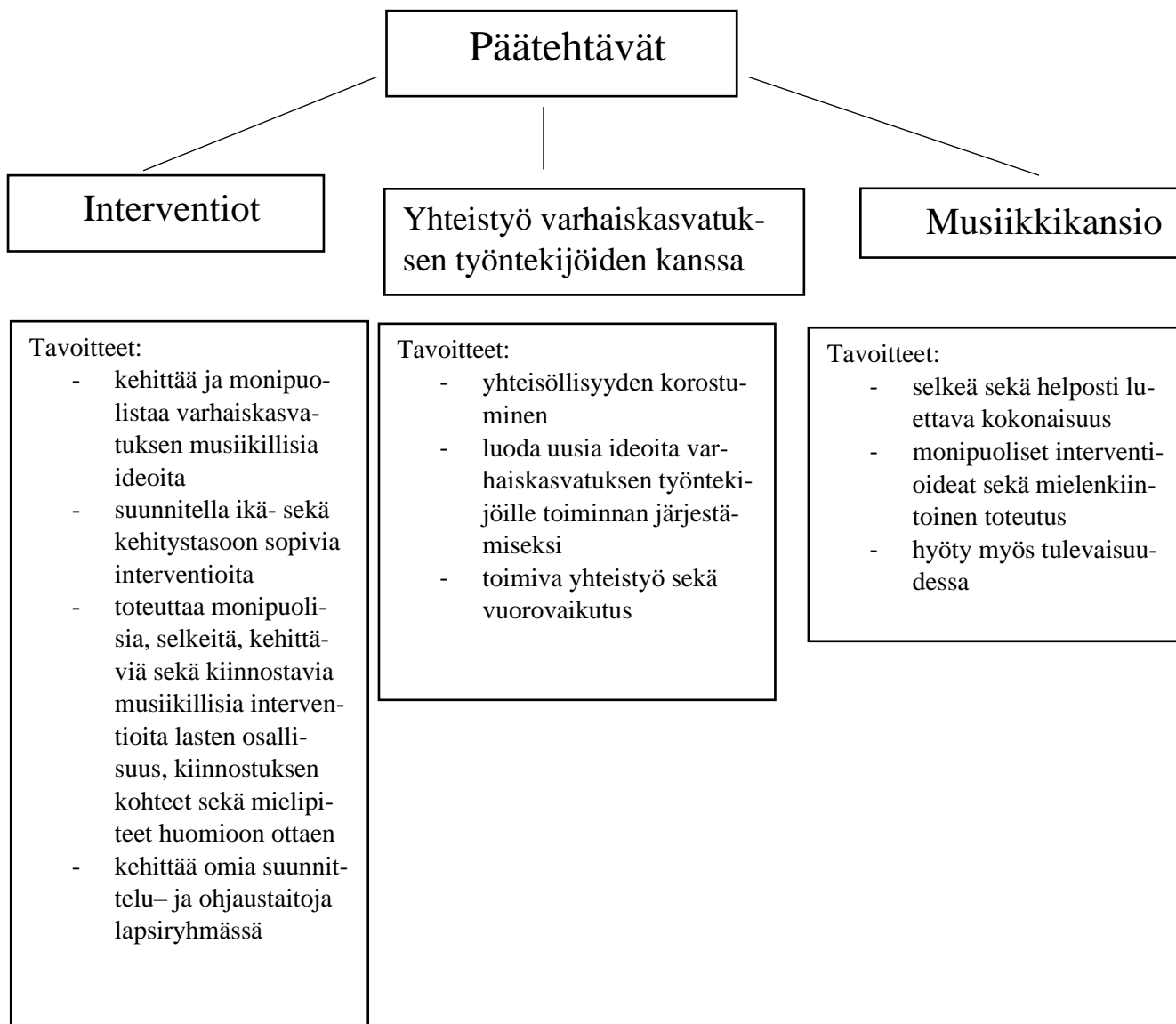
Päätehtävänä oli yhteistyö varhaiskasvatuksen työntekijöiden kanssa. Yhteistyöhön kuului esimerkiksi yhteisen aikataulun sekä toiminnan suunnittelu, toteuttaminen sekä arviointi opinnäytetyö projektia tehdessä. Yhteistyöhön kuului keskeinen vuorovaikutus varhaiskasvatuksen työntekijöiden kanssa niin päiväkodissa interventioiden aikana kuin interventioiden ulkopuolellakin. Yhteistyöhön kuului myös palautteen kerääminen sekä projektin läpikäyminen. Yhteistyö varhaiskasvatuksen työntekijöiden kanssa oli erittäin tärkeää onnistuneen projektin saavuttamiseksi.

2.2 Musiikkikasvatusprojektin tavoitteet

Varhaisiän musiikkikasvatus tapahtuu leikkien sekä mielikuvituksen avulla. Musiikkikasvatuksen tarkoituksena on oppia ilon kautta, mutta tavoitteellisesti. Musiikkikasvatus tapahtuu ryhmässä toimien toisten kanssa vuorovaikutuksessa. (Piispanen 2019, 10–11.) Yhteiset musiikkihetket lisäävät yhteenkuuluvuuden tunnetta sekä lisäävät empatiaa ja auttamishalua muita lapsia kohtaan (Sainio, Pajulahti & Sajaniemi 2020, 108). Musiikkikasvatusprojektin tarkoituksena oli toteuttaa varhaiskasvatuksen yksikköön tavoitteellinen musiikkikasvatusprojekti, joka on osana varhaiskasvatuksen toimintasuunnitelmaa.

Musiikkikasvatusprojektin tavoitteena oli kehittää lasten kokonaisvaltaista musiikillista kasvua ja kehitystä musiikkikasvatuksen keinoin. Tavoitteena oli suunnitella sekä toteuttaa monipuolisia musiikillisia interventioita lasten ikä- ja kehitystaso huomioon ottaen siten, että jokaisen lapsen kiinnostus musiikkia kohtaan kasvaisi. Interventiot suunniteltiin selkeiksi, kehittäviksi sekä kiinnostaviksi lasten osallisuus, kiinnostuksen kohteet sekä mielipiteet huomioon ottaen. Interventioiden lopullista sisältöä pohdittiin yhteistyössä varhaiskasvatuksen työntekijöiden kanssa. Tavoitteena oli kehittää omia suunnittelu- ja ohjaustaitoja lapsiryhmässä. Yhteisöllisyyden korostuminen sekä uusien ideoiden luominen varhaiskasvatuksen työntekijöille tuli avoimen vuorovaikutuksen sekä sujuvan yhteistyön kautta.

Musiikkikansion tavoitteena oli rakentaa selkeä sekä helposti luettava kokonaisuus. Tavoitteena oli kehittää sekä toteuttaa monipuolisia sekä mielenkiintoisia interventioita. Musiikkikansion tarkoituksena oli, että lapset pystyvät palaamaan yhteisiin musiikkihetkiin sekä muistella niitä yksin tai yhdessä huoltajien tai kasvattajien kanssa. Musiikkikansion ot ovat myös yksi osa pedagogista dokumentointia. Musiikkikansio sisältää muun muassa lasten tekemät taideteokset, kuvauksen interventioista, valokuvia sekä lasten kertomia asioita ja kokemuksia interventioiden sisällöstä.

KUVIO 1. Musiikkikasvatusprojektin päätehtävät ja tavoitteet

3 MUSIIKKIKASVATUSPROJEKTIN KESKEISTÄ TIETOPERUSTAA

Varhaiskasvatuksessa pedagogisen ohjaamisen tarkoituksena on tukea oppimista sekä ohjata samalla lasta itse tiedostamaan omaa ajatteluaan sekä toimintaansa. Varhaiskasvatuksessa toiminnan tulee olla pedagogisesti suunniteltua sekä lapsen näkökulmasta merkityksellistä ja sopivan haastavaa. (Heikka, Hujala & Turja 2009, 12.) Kyseistä musiikkikasvatusprojektia suunniteltaessa, toteuttaessa sekä arvioitaessa on otettu huomioon 5-vuotiaan lapsen yleinen- sekä musiikillinen kehitys. Musiikkikasvatusprojektissa on pyritty ottamaan huomioon lapsen kehitys sekä mielenkiinnon kohteet niin yksilönä kuin ryhmässäkin.

Varhaiskasvatuksen musiikillisen ilmaisun tavoitteena on tuottaa lapselle musiikillisia kokemuksia sekä vahvistaa kiinnostusta ja suhdetta musiikkiin leikin kautta. Leikinomaisen musiikillisen toiminnan kautta lapsen valmiudet hahmottaa musiikkia, äänen kestoa sekä voimaa kehittyvät. (Opetushallitus 2018, 43.) Varhaisiän musiikkikasvatuksen tavoitteena on luoda lapselle myönteisiä musiikillisiä elämyksiä. Kokemuksia ja elämyksiä vahvistetaan ottamalla toiminnassa huomioon oppimisen moniaistisuus. Tavoitteena on vahvistaa lapsen itsetuntoa sekä kehittää luovuutta ja musiikillisia valmiuksia. (Opetushallitus 2017, 41.) Musiikkikasvatusprojektia suunniteltaessa sekä toteutettaessa on otettu huomioon toiminta leikin sekä mukavan yhteisen tekemisen kanssa.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on laadittu perustuen oppimiskäsitykseen, jonka mukaan lapset kasvavat, kehittyvät sekä oppivat vuorovaikutuksessa muiden ihmisten ja lähiympäristön kanssa (Opetushallitus 2018, 21). Musiikkikasvatus on aina vuorovaikutusta, johon kasvattaja ja kasvatettava osallistuvat omalla tavallaan. Se toimii samojen sisäisten lainalaisuuksien mukaan kuin ihmissuhdekin. Todellinen vuorovaikutus musiikissa perustuu vastavuoroisuuteen ja kokemusten vaihtoon. (Lindeberg-Piironen & Ruokonen 2017, 18–19.) Musiikkikasvatusprojektin sisältö on suunniteltu siten, että lapsilla on mahdollisuus vaikuttaa sekä päättää interventioiden aikana heidän osaamisensa mukaan omissa sekä ryhmään liittyvissä asioissa.

Mitä musiikillisemmassa ympäristössä lapsi saa kasvaa, sitä suurempi yhteys sillä on lapsen musiikillisten kykyjen ja taitojen kehitykselle. Musiikillisella hahmotuskyvyllä varhaiskasvatuksessa taas on merkitystä esimerkiksi lukemaan oppimisessa ja opitun jäsentämisessä. (Lindeberg-Piironen & Ruokonen 2017, 18–19.)

konen 2017, 15.) Varhaisiän musiikkikasvatuksessa keskiössä on lapsilähtöinen sekä lapsen osallisuutta edistävä pedagogiikka. Lasta on hyvä kannustaa oma-aloitteisuuteen sekä tukea osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja. (Piispanen 2019, 12, 16.)

Musiikin kuuntelu, laulaminen ja soittaminen ovat suorassa yhteydessä lapsen kognitiivisiin taitoihin. Varhaiskasvatuksen monipuoliset musiikkihetket kehittävät taitoja monipuolisesti ja aktivoivat aivoja kokonaisvaltaisesti. Aivot prosessoivat musiikkia laajasti monilla osa-alueilla ja musiikin vaikutukset vahvistavat aivojen hermoverkkoja. Musiikkihetket kehittävät monipuolisesti kielellisiä valmiuksia sekä vuorovaikutustaitoja. Näitä ovat esimerkiksi äänteiden ja sanojen erottelu sekä sanavaraston ja lukutaidon kehittyminen. (Sainio ym. 2020, 108.)

Musiikillisessa varhaiskasvatuksessa ohjaajan tehtävänä on ohjata lapsia elämykselliseen kuuntelemiseen, ääniympäristön havainnointiin sekä toteuttaa monipuolisia musiikillisia tuokioita (Opetushallitus 2018, 43). Musiikkikasvatuksen ohjaajalta edellytetään vahvoja ryhmäpedagogisia taitoja sekä tajua ryhmadynamiikasta. Ohjaajan tulee ottaa aina huomioon lasten yleinen kehitys, joka kulkee käsi kädessä musiikillisen kehityksen kanssa. (Piispanen 2019, 11–12.) Lapsen ikä- ja kehitystaso eivät välttämättä vastaa kuitenkaan aina toisiaan, vaan jokainen lapsi kasvaa ja kehittyy yksilöllisesti oman aika-aulunsa ja edellytystensä mukaisesti (Lindeberg-Piironen & Ruokonen 2017, 63).

3.1 Keskeisiä näkökulmia viisivuotiaan lapsen kehityksestä sekä musiikillisesta kehityksestä

Lapsen viides ikävuosi on oppimisen, sääntöleikkien ja osallisuuden aikaa. Lapsi alkaa hahmottamaan hänen omaan maailmaansa sekä elämäänsä liittyviä syy-seuraussuhteita. Lapsi alkaa kiinnostumaan myös menneisyydestä sekä tulevaisuudesta. Kyseisessä ikävaiheessa lapselle on tärkeää selittää, mitä ja miksi tehdään tietyllä tavalla. Lapselle voidaan myös antaa ikäänsä sopivia vastuita, jotta lapsen velvollisuudentunne kehittyy. Lapsen osallisuutta voidaan edistää esimerkiksi antamalla lapsen osallistua häneen liittyviin suunnittelutehtäviin. Lapsi opettelee toimimaan ryhmässä sekä ottamaan muut huomioon. Lapsen moraalikäsitys alkaa kehittyä. Kehittyessään hän pystyy käsittämään hyvän ja pahan eron sekä pohtia oikeaa ja väärää. Lapsi nauttii ryhmässä tapahtuvasta tekemisestä, kuten musiikkiliikunnasta. Hän hallitsee jo hyvin kehonsa liikkeitä sekä tasapainoaan. Kaiken edellä mainitun lisäksi viisivuotias askarteleo ja rakentelee mielellään ja pystyy hyvinkin monimutkaisiin suorituksiin. (Lindeberg-Piironen & Ruokonen 2017, 77–79.)

Viisivuotias osaa käyttää ääntään luovasti sekä ennakkoluulottomasti. Lapsi kykenee jo kontrolloimaan omaa laulamistaan. Lapsi osaa soittaa eri rytmejä sekä tarvittaessa kykenee vaihtamaan tempoa eli lapsen rytmitaju kehittyy ja monipuolistuu. Lapsen kuuntelutaito syvenee. Viisivuotias osaa arvioida musiikkia sekä pohtia omia näkemyksiään musiikkiin liittyen. Lapsi tulee tietoisemmaksi musiikin eri muotorakenteista sekä oppii erottamaan musiikillisia vastakohtapareja, kuten hiljainen – voimakas ja korkea – matala. (Luokkala & Grahn 2018, 44–50.) Viisivuotias toimii mielellään yhdessä aikuisen ja ryhmän kanssa. Musiikkiliikunnan avulla lapsen motoriikka sekä koordinaatiokyky kehittyy. (Lindeberg-Piironen & Ruokonen 2017, 119.)

3.2 Lainsäädäntö musiikkikasvatusprojektissa

Musiikkikasvatusprojektin toimintaa ohjaa keskeinen lainsäädäntö. Keskeiseen lainsäädäntöön kuuluu muun muassa varhaiskasvatuslaki (Varhaiskasvatuslaki 540/2018) sekä varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (Opetushallitus 2018.) Toimintaa ohjaa myös prosessin alkuvaiheessa allekirjoitettu opinnäytetyösopimus sekä varhaiskasvatuksen yksikön kanssa tehdyt sopimukset. Lupa lasten valokuvaamiseen (LIITE 1/22) kysyttiin huoltajilta ennen projektin aloitusta.

Jokaisella lapsella on oikeus saada monipuolisia kokemuksia oppimisen eri alueista. Oppimisen alueet eivät ole toisistaan irrallisia kokonaisuuksia, vaan niiden aihealueita sovelletaan sekä yhdistetään lasten kiinnostuksen sekä osaamisen mukaisesti. (Opetushallitus 2018, 40.) Musiikkikasvatusprojektin keskeisenä tavoitteena oli juuri yhdistää eri oppimisen alueita musiikin kautta.

4 MUSIIKKIKASVATUSPROJEKTIN PÄÄTEHTÄVIEN TOTEUTUS

Tässä luvussa esittelen projektiopinnäytetyöni päätehtävien toteutusta. Lähdin kasaamaan opinnäytetyötäni ottamalla huomioon lasten ikä- sekä kehitystason. Opinnäytetyön suunnitteluvaiheessa otin yhteyttä päiväkodin lapsiryhmän työntekijöihin selvittääkseni lasten mielenkiinnonkohteita.

Interventiot toteutettiin vuoden 2021 helmi- ja maaliskuun aikana (KUVIO 2). Musiikkikasvatusprojektissa hyödynsin päiväkodista löytyviä materiaaleja sekä tiloja. Musiikkikasvatusprojektissa yksi merkittävimmistä havainnoinnin sekä pedagogisen dokumentoinnin lähteenä oli musiikkikansio (LIITE 1/23). Jokainen lapsista sai askarrella itsellensä musiikkikansion, johon talletimme erilaisia muistoja, kuten valokuvia sekä taideteoksia, lapsille sekä huoltajille muistoksi musiikkikasvatusprojektista.

Ketään ei pakotettu lähtemään heti toimintaan mukaan, sillä jotkut lapset tarvitsevat enemmän aikaa uskaltaakseen lähteä mukaan toimintaan (Luokkala & Grahn 2018, 10). Kannustin sekä rohkaisin kuitenkin jokaista lasta lähtemään mukaan toimintaan. Jokaisen intervention perustana on ajatus siitä, että aktiivisen toiminnan ja ulkopuolisten ärsykkeiden sietäminen, toisaalta levon ja hiljaisuuden vuorottelu sopivassa suhteessa luovat edellytykset lapsen tasapainoiselle kehitykselle (Lindeberg-Piiroinen & Ruokonen 2017, 182).

Yhteistyö varhaiskasvatuksen työntekijöiden kanssa toteutettiin avoimen vuorovaikutuksen sekä palautteiden kautta. Musiikkikasvatusprojektista kerättiin säännöllisin väliajoin palautetta varhaiskasvatuksen työntekijöiltä lomakkeiden avulla (LIITE 1/24). Palautuslomakkeiden tulosten perusteella pystyi muokkaamaan omaa toimintaansa sekä interventioiden sisältöä lapsille sopivammaksi.

4.1 Ensimmäinen interventio, tutustuminen

Ensimmäisen intervention toteutin Tulliharjun päiväkotiin 10.2.2021. Intervention aiheena oli tutustuminen, ja se toteutettiin päiväkodin yleisessä ryhmätilassa. Interventioon osallistui yhteensä kuusi lasta. Intervention tavoitteena oli tutustua molemmin puolin toisiimme mielenkiintoisten leikkien ja toiminnan kautta. Musiikkileikin tavoitteena oli saada lapsi innostumaan musiikista liikunnan ja leikin kautta.

Varhaiskasvatuksen työntekijä huolehti intervention valokuvaamisesta. Intervention aloitimme siten, että esittelin itseni ja kerroin mitä varten olin siellä heidän luonaan. Sen jälkeen otimme alkulaulun, jonka aikana lauloimme, teimme erilaisia liikkeitä sekä tanssimme vapaasti. Alkulaulun jälkeen tutustuimme toisiimme kuvakorttien avulla, sillä minä olin lapsille uusi ja lapset olivat minulle uusia. Olin valinnut kymmenen isoa kuvakorttia, joista jokainen lapsi sai vuorollaan valita itsellensä mieleisen kortin. Seuraavaksi musiikkileikkinä ensimmäisessä interventiossa toimi liikkumisleikki. Laitoin kaiutimesta kuulumaan ”Aarne Alligaattori” laulun, jonka aikana lapset saivat liikkua huonetta ympäri yhdessä valitsemallamme tavalla. Jokainen lapsi, joka halusi, sai valita tavan, jolla liikuimme musiikin aikana. Kun musiikki lakkasi, myös lasten täytyi pysähtyä. Paikallaan ollessa valitsimme uuden tavan liikkua, ja kun musiikki taas lähti soimaan, myös lapset saivat lähteä liikkeelle.

Interventio yleisessä ryhmätilassa päätettiin loppupiiriin. Loppupiirin aikana jokainen lapsi sai vuorotellen antaa palautteen hymynaama-viivanaama-surunaama-kuvakorttiin. Palautteen annon jälkeen askartelimme vielä jokaiselle lapselle oman musiikkikansion. Musiikkikansion värin lapsi sai valita itse. Myös musiikkikansion kannen lapsi sai askarrella mieleisekseen.

Ensimmäisestä interventiosta sain myönteistä palautetta varhaiskasvatuksen työntekijältä keräämäni palautelomakkeen perusteella mm. rauhallisuudestani, selkeistä sekä helposti ymmärrettävistä ohjeista sekä tavastani ottaa lapset huomioon niin yksilönä kuin ryhmänäkin.

4.2 Toinen interventio, kuunteleminen

Toinen interventio toteutui 19.2.2021. Intervention aiheena oli kuunteleminen, ja se toteutettiin päiväkodin yleisessä ryhmätilassa. Interventioon osallistui yhteensä kuusi lasta. On tärkeää kertoa lapsille, että niin ääni kuin musiikkikin lähtee hiljaisuudesta. Ilman hiljaisuutta ei ole ääntä ja hiljaisuutta taas ei ole, ellei ääni sitä katkaise. (Luukkala & Grahn 2018, 38.) Turvalliset äänet, hiljaisuus sekä rauha ovat tärkeitä lapsen kehitykselle (Piispanen 2019, 130–131). Tavoitteena oli, että lapsi ymmärtää kuuntelemisen tärkeyden sekä sen, että kuunteleminen lähtee aina hiljaisuudesta. Rentoutumisen tavoitteena oli, että lapsi oppii keinoja rentoutuakseen sekä rauhoittuakseen tietoisesti.

Interventio aloitettiin alkulaululla, niin kuin edelliselläkin kerralla. Tällä kertaa lapset saivat vuorotel-
len valita, millä tavoin tanssitaan. Ensimmäisenä leikkinä toimi leikki nimeltään Kuunnellaan hiljai-
suutta. Leikissä asetutaan lattialle selilleen makuulle. Päätt muodostavat piirin keskustan ja jalat ovat
kuin auringon säteet, jotka osoittavat piirin ulkoreunoille. Aurinkopiirissä tarkoituksena on kuunnella
ympärillä olevia ääniä. (Luokkala & Grahn 2018, 38.) Aurinkopiirissä ollessaan lapset saivat vuorotel-
len kertoa, mitä ääniä he kuulivat. Tarkasti kuunnellessaan lapset kuulivat muun muassa puhetta naa-
purihuoneesta, naurua, hengitystä, töminää sekä askeleita.

Seuraavana leikkinä toimi kuunteluharjoitus musiikin avulla. Lapsi sai mennä huoneessa itsellensä
mieleiseen paikkaan sekä asentoon ja sen jälkeen pistää halutessaan silmät kiinni. Lauluna kyseisessä
leikissä toimi ”Mickey Mouse March”. Laulun loputtua keräännymme piiriin ja keskustelimme, mitä
lapsille oli tullut mieleen laulusta. Laulu oli lasten mielestä todella hauska sekä iloisen kuuloinen, hyvä
laulu. Loppupiirissä istuessa keräsin lapsilta palautteen hymynaama–viivanaama–surunaama-kuvakort-
teja sekä tarroja apuna käyttäen.

Musiikkikasvatusprojektin toisesta interventiosta sain varhaiskasvatuksen työntekijältä myönteistä pa-
lautetta palautelomakkeen (LIITE 1/24) perusteella muun muassa improvisoinnista sekä lasten ideoi-
den huomioon ottamisesta. Palautteen mukaan osasin improvisoida intervention sisältöä heille sopi-
vammaksi ottaen huomioon lasten ideat.

4.3 Kolmas interventio, musiikkiliikunta

Kolmannen intervention toteutin 24.2.2021. Intervention aiheena oli musiikkiliikunta, ja se toteutettiin
päiväkodin liikuntasalissa. Interventioon osallistui yhteensä kahdeksan lasta. Tavoitteena oli tukea lap-
sen kehon toimintaa ja kasvua. Tavoitteena oli kehittää lapsen kehonhallintaa sekä antaa lapselle
myönteisiä kokemuksia liikunnan ilosta ja onnistumisesta. Musiikkiliikunta vahvistaa lapsen minäku-
vaa sekä auttaa hienomotoriikan kehittämisessä. Ryhmässä toimiminen taas lisää lapsen yhteisölli-
syyttä sekä kehittää vuorovaikutustaitoja ryhmätilanteissa (Lindberg-Piironen & Ruokonen 2017,
273–276.)

Interventio aloitettiin tuttuun tapaan alkulaululla. Alkulaulun aikana teimme tällä kertaa liikunnallisen
alkulämmittelyn. Alkulaulun jälkeen aloitimme leikin nimeltään Seikkailumaan Poliisi. Seikkailumaan

Poliisissa tarkoituksena on vuorotellen valita jokin tietty alkuasento sekä liikkua valitulla tavalla liikuntasalia ympäri musiikin tahdissa Seikkailumaan Poliisin tarkastellessa, muistavatko kaikki musiikin lakatessa alkuasennon (Piispanen 2019, 142.) Jokainen sai vuorotellen olla halutessaan Seikkailumaan Poliisi. Loppuverryttelyksi otimme pää-olkapää-peppu-musiikkileikin. Interventio päätettiin tuttuun tapaan loppupiiriin sekä palautteen keräämiseen kuvakorteilla. Interventio oli tarkoitus dokumentoida siten, että jokainen lapsi piirtää kuvan siitä, mitä me teimme intervention aikana. Tämä ei kuitenkaan toteutunut, sillä lapset eivät halunneet piirtää. Myöhemmin musiikkikansiota askarrellessa jokainen lapsi sai halutessaan piirtää tuokiosta kuvan omaan musiikkikansioonsa sekä kirjoitin kuvan viereen, mitä lapsen piirustus esittää.

4.4 Neljäs interventio, soittaminen

Neljännän intervention toteutin 8.3.2021. Intervention aiheena oli soittaminen ja toimintaan osallistui yhteensä viisi lasta. Interventio toteutettiin päiväkodin yhteisessä ryhmätilassa. Tavoitteena oli opetella tuntemaan erilaisia soittimia sekä soittamaan soittimia oikein ja hellästi. Tavoitteena on, että lapsen rytmitaju sekä rytmikka kehittyvät, yhteisöllisyyden sekä yhteenkuuluvuuden tunne vahvistuvat ja odottamisen taito harjaantuu. (Lindberg-Piironen & Ruokonen 2017, 244–225.)

Intervention tarkoituksena oli aloittaa alkulaululla, mutta puhuttuani varhaiskasvatuksen työntekijöiden kanssa, päätimme kokeilla jättää alkulaulun kokonaan pois, sillä alkulaulu aikaisemmillä kerroilla sai lapset levottomiksi. Aloitimme intervention siten, että kerroin mitä aiomme intervention aikana tehdä. Kävimme läpi jokaisen soittimen, minkä jälkeen jokainen lapsi sai valita itsellensä soittimen. Intervention aiheena oli musiikkisatu nimeltään Juurelan Juhlat (Piispanen 2019, 198–199). Sadussa on yhdistettynä tarina ja soittaminen. Sadun kappaleiden välissä tulee yhteisiä musiikki- ja soittohetkiä. Aloitin sadun lukemisen lapsille, ja kun tuli musiikin vuoro, soitimme yhdessä samassa rytmissä musiikin mukana. Jokaisen laulun jälkeen vaihdoimme soittimia ja jatkoin sen jälkeen sadun lukemista. Sadun jälkeen keräännymme loppupiiriin keskustelemaan sadusta sekä keräämään palautteen lapsilta hymynaama-viivanaama-surunaama-kuvakortteihin. Intervention dokumentoinnista huolehti varhaiskasvatuksen työntekijä.

4.5 Viides interventio, musiikkimaalaus

Viidennen intervention toteutin 10.3.2021. Intervention aiheena oli musiikkimaalaus, ja se toteutettiin päiväkodin yleisessä ryhmätilassa. Intervention tavoitteena oli herättää lapsen mielikuvitus sekä viritää hänet ilmaisemaan taidetta musiikin avulla. Tavoitteena oli, että lapsi oppii eläytymään musiikkiin sekä kuvaamaan musiikin luoman ajatuksen paperille erilaisia värejä käyttäen. Tavoitteena oli, että jokainen lapsi ymmärtää sen, että jokaisella lapsella on oma tapa käsitellä musiikkia, ja jokainen niistä on täysin oikea. Musiikkimaalaus on luovaa kuuntelemista sekä lapselle tyypillistä on ilmaista itseään taiteellisen ilmaisun kautta.

Interventio aloitettiin tällä kertaa ilman alkulaulua, jotta musiikkimaalaukselle jäi enemmän aikaa. Sen sijaan aloitin intervention kertoen, mitä tänään tehdään ja miksi. Jokainen lapsi sai valita itse mieleisen paikan pöydän ympäriltä. Intervention toteutukseen osallistuivat kaikki paikalla olleet 5-vuotiaat lapset, heitä oli kuusi. Laitoin kaiuttimesta kuulumaan rauhallisen kitarainstrumentaalien. Intervention tarkoituksena oli, että jokainen lapsi saa maalata kaksi teosta, mutta aikataulusta johtuen jokainen lapsi sai tehdä vain yhden maalauksen. Jokainen lapsi sai maalata sen, mitä hänelle tuli mieleen edellä mainitusta instrumentaalista. Lapset olivat valmiita eri tahtiin, joten odotellessaan jokainen sai jatkaa musiikkikansion askartelua.

Palautteen lapsilta keräsin yksitellen siten, että jokainen sai vuorollaan tulla luokseni ja miettiä itseksensä, mihin hymynaama-viivanaama-surunaamakuvakorttiin haluaa oman tarran laittaa. Huomasin tämän olevan paljon toimivampi tapa kuin se, että palaute kerätään loppupiirin aikana kaikkien katsellessa. Tämä vähensi selvästi ryhmäpainetta sekä supinaa lasten välillä siitä, mihin kukin aikoo oman tarran laittaa. Viidennestä interventiosta myönteistä palautetta sain työntekijältä kerätyn palautteen mukaan muun muassa selkeistä ohjeista ja lapsen huomioimisesta niin yksilönä kuin ryhmänäkin.

4.6 Kuudes interventio, rentoutuminen

Kuudennen intervention kävin toteuttamassa 15.3.2021. Intervention aiheena oli rentoutuminen. Toteutukseen osallistui yhteensä seitsemän lasta. Intervention tavoitteena oli, että lapsi oppii tietoisesti rauhoittumaan sekä rentoutumaan. Tavoitteena oli antaa lapselle konkreettisesti keinoja, miten oppia rauhoittumaan sekä rentoutumaan.

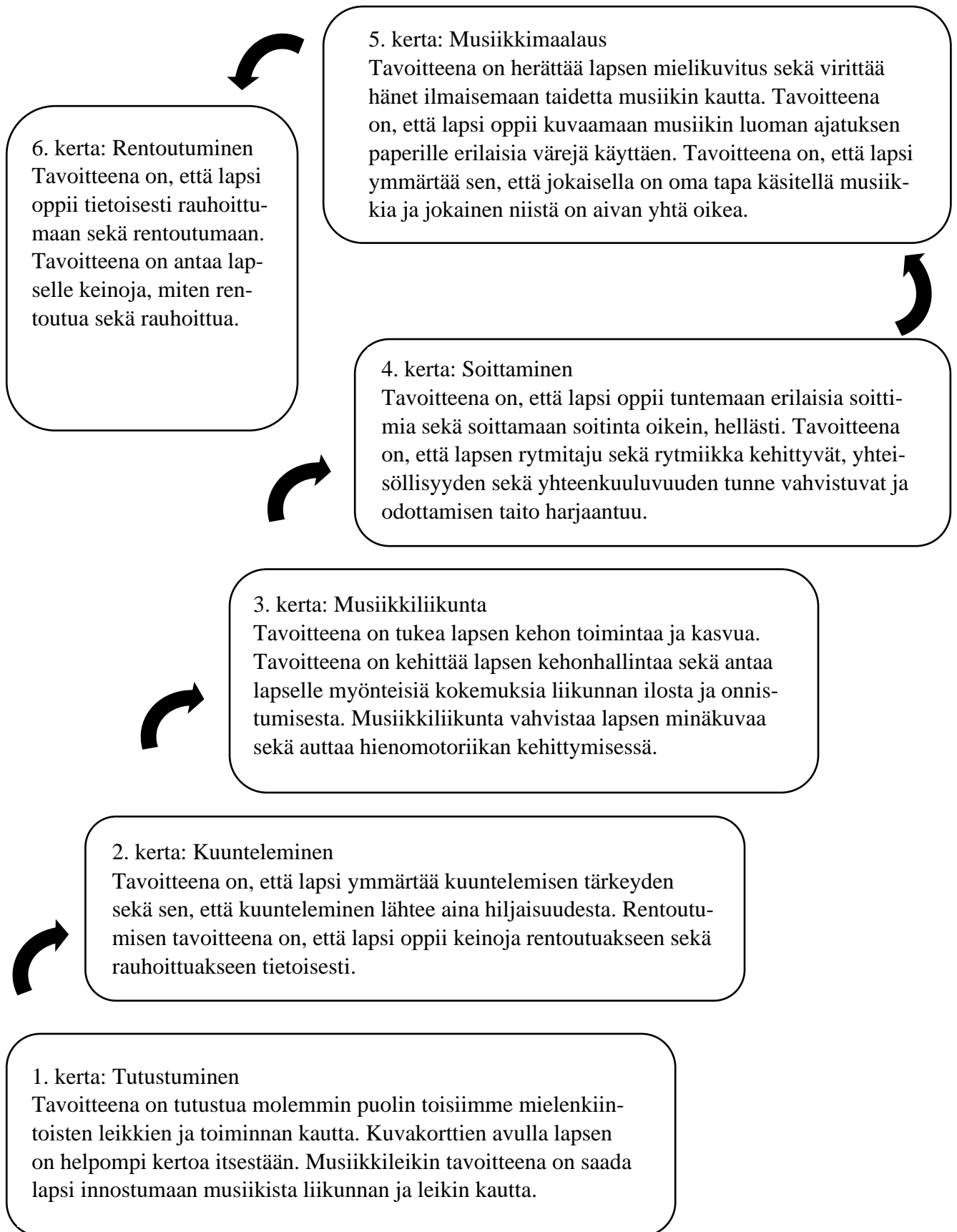
Tälläkään kertaa emme aloittaneet interventiota alkulaululla, sillä huomasin lasten olevan todella levottomia, joten alkulaulu olisi saanut ilmapiiriin entistä rauhottomammaksi. Intervention aloitus toteutettiin siten, että keräännettiin piiriin ja kerroin lapsille suullisesti, mitä tänään tehdään ja miksi. Sen jälkeen jokainen lapsi sai mennä maahan makoilemaan ja ottaa hyvän asennon sekä paljon tilaa ympärilleen. Sen jälkeen laitoin kaiuttimesta kuulumaan laulun *Dreams and Wishes* (Fiechter 2018). Seuraavaksi lähdin kulkemaan ryhmätilaa ympäri ja kysyin lapsilta yksitellen, saako häntä hieroa. Käytin hieronnassa apuna hierontapalloa sekä pehmeää palloa.

Hierontahetken jälkeen keräännymme piiriin ja jokainen sai vuorotellen valita jonkin venytysliikkeen. Venytyskierroksen jälkeen otimme loppuun loppupiiriin ja keskustelimme interventiosta. Palautteen kerääminen tapahtui tälläkin kertaa siten, että jokainen lapsi sai yksitellen poistua huoneesta antamaan palautteen hymynaama-viivanaama-surunaama-kuvakortteihin (KUVA 1). Sen jälkeen askartelimme musiikkikansiota.

Kuudennesta eli viimeisestä interventiosta positiivista palautetta sain muun muassa toiminnan ohjauksesta sekä lasten motivaation huomioimisesta. Positiivista palautetta tuli siitä, kun osasin ottaa lapset mukaan intervention toteutukseen.

KUVA 1. Hymynaama–viivanaama–surunaama-kuvakortit lapsille

KUVIO 2. Interventioiden aihealueet ja tavoitteet

5 MUSIIKKIKASVATUSPROJEKTIN KESKEISET TULOKSET

Tässä luvussa pohdin musiikkikasvatusprojektin etenemistä sekä tuloksia. Suunniteltujen interventioiden keskeistä sisältöä täytyi osittain improvisoida kesken intervention ohjaamisen lapsille sopivammaksi, jos vaikutti siltä, että lapset olivatkin kiinnostuneet esimerkiksi teeman sivuseikasta enemmän kuin intervention pääteemasta. Musiikkikasvatus on aina vuorovaikutusta, johon kasvattaja ja kasvatettava osallistuvat omalla tavallaan (Lindeberg-Piiroinen & Ruokonen 2017, 18–19). Varhaiskasvatuksen musiikillisen ilmaisuuden tavoitteena on tuottaa lapselle myönteisiä musiikillisiä kokemuksia sekä vahvistaa kiinnostusta ja suhdetta musiikkiin leikin kautta. Leikinomaisen musiikillisen toiminnan kautta lapsen valmiudet hahmottaa musiikkia, äänen kestoa ja voimaa kehittyvät. (Opetushallitus 2018, 43.) Tärkeintä oli havainnoida lapsiryhmän motivaatiota sekä kiinnostuksen kohteita interventioon liittyen sekä tarttua niihin asioihin, joista lapset olivat kiinnostuneet. Tästä interventioiden teeman yhtäkiskisestä improvisoinnista sain paljon positiivista palautetta.

Suunniteltujen kuuden interventioiden teemana olivat tutustuminen, kuunteleminen, musiikkiliikunta, soittaminen, musiikkimaalaus sekä rentoutuminen. Interventioiden teemat pyrin valitsemaan monipuolisesti lasten ikä- sekä kehitystaso huomioon ottaen. Musiikin kuuntelu, laulaminen sekä soittaminen ovat suorassa yhteydessä lapsen kognitiivisiin taitoihin. Aivot prosessoivat musiikkia laajasti monilla osa-alueilla ja musiikkihetket kehittävät monipuolisesti kielellisiä valmiuksia sekä vuorovaikutustaitoja. (Sainio ym. 2020, 108.) Interventioiden aikana lapset oppivat muun muassa kuuntelemaan sekä rauhoittumaan tietoisesti. Lapset oppivat, miksi tietoinen kuunteleminen sekä hiljaisuus ovat tärkeitä. Ilman hiljaisuutta ei ole ääntä ja hiljaisuutta ei taas ole, ellei ääni sitä katkaise (Luokkala & Grahn 2018, 38).

Viiden vuoden iässä lapsi osaa soittaa eri rytmejä sekä tarvittaessa kykenee vaihtamaan tempoa. Viisivuotias tulee tietoisemmaksi musiikin eri muotorakenteista sekä oppii erottamaan musiikillisia vasta-kohtapareja kuten hiljainen – voimakas ja korkea – matala. (Luokkala & Grahn 2018, 44–50.) Yhteisen soittohetken kautta lapset oppivat soittamaan uusia soittimia sekä soittamaan soitinta oikein. Intervention aihe oli palautteen mukaan lapsille erilainen mitä heillä yleensä on. Intervention aikana lapset oppivat erilaisia rytmejä sekä vaihtamaan tempoa. Kun soittimet vaihtuivat lasten välillä, he oppivat soittamaan jokaista soitinta oikein, hellästi. Soittaessa lasten rytmitaju sekä rytmikka kehittyivät. Haluamaansa soitinta odottaessa lapsen odottamisen taito kehittyi.

Viisivuotiaana lapsi alkaa hahmottamaan hänen omaa maailmaansa sekä elämäänsä liittyviä syy-seuraussuhteita. Lapselle on tärkeää selittää, mitä ja miksi tehdään tietyllä tavalla. (Lindberg-Piironen & Ruokonen 2017, 77–79.) Interventioiden aikana koin tärkeänä käydä alussa läpi sen, mitä kyseisellä kerralla tehdään ja miksi. Saadun palautteen perusteella se toimi, sillä se rauhoitti lasten levottomuutta alkulaulun jälkeen. Interventioiden aikana sain palautetta lasten huomioon ottamisesta sekä antamastani lapsille sopivista vastuista. Esimerkiksi lapset saivat osallistua interventioiden sisältöön siten, että he saivat vuorotellen valita venytysliikkeitä ja valita itse soittimet, joilla halusivat soittaa. Viisivuotiaalle lapselle on tärkeää antaa ikäänsä sopivia vastuuta, jotta lapsen velvollisuudentunne kehittyy (Lindberg-Piironen & Ruokonen 2017, 77–79).

Interventioiden onnistuminen mitattiin havainnoinnin sekä kirjallisen palautteen kautta. Kirjallinen palaute kerättiin jokaiselta interventioon osallistuneelta lapselta sekä varhaiskasvatuksen työntekijältä. Jokaista interventiota oli sivusta seuraamassa vähintään yksi varhaiskasvatuksen työntekijä, joka havaitsi muun muassa lasten kiinnostusta interventiota kohtaan sekä lasten kehitystä yksittäisten interventioiden ja koko projektin aikana.

Varhaiskasvatuksessa pedagogisen ohjaamisen tarkoituksena on tukea oppimista sekä ohjata samalla lasta itse tiedostamaan omaa ajatteluaan sekä toimintaansa. Varhaiskasvatuksessa toiminnan tulee olla pedagogisesti suunniteltua sekä lapsen näkökulmasta merkityksellistä ja sopivan haastavaa. (Heikka ym. 2009, 12.) Keskeisenä tavoitteena oli kehittää omia suunnittelu- ja ohjaustaitoja lapsiryhmässä. Kerätyn palautteen perusteella suunnittelutaidot sekä ohjaustaidot kehittyivät. Positiivista palautetta sain selkeästä ja rauhallisesta ohjaustyylistä, improvisoinnista sekä jokaisen lapsen huomioimisesta niin yksilönä kuin ryhmässäkin. Positiivista palautetta sain kauniista tavasta puhua lapsille.

Kehitettävää minulla olisi kerätyn palautteen perusteella jämäkkyudessa sekä johdonmukaisuudessa. Täytyisi olla johdonmukaisempi sekä jyrkempi ohjaustilanteissa. Toteutettujen interventioiden teemoista yli puolet oli sellaisia, joista varhaiskasvatuksen työntekijät saivat uusia ideoita musiikillisten interventioiden järjestämiseen. Tavoitteena oli, että musiikkikasvatusprojektin ohessa varhaiskasvatuksen työntekijät saivat musiikkikasvatukseen uusia ideoita.

Yhtenä keskeisenä päätehtävänä oli yhteistyö varhaiskasvatuksen työntekijöiden kanssa. Päiväkodin sekä minun välillä yhteistyö onnistui loistavasti, sillä projektin lopputulos oli suunnitelman mukainen. Toisin yhteistyö ja vuorovaikutus lasten huoltajien kanssa jäi valitettavan vähäiseksi eikä COVID-19-pandemian takia voinut järjestää esimerkiksi päiväkodin ja huoltajien yhteistä tapahtumaa.

6 MUSIIKKIKASVATUSPROJEKTIN ARVIOINTI

Tässä opinnäytetyön luvussa arvioin sekä reflektoin musiikkikasvatusprojektin onnistumista projektisuunnitelmaan pohjautuen. Vertaan onnistumistani tavoitteisiin sekä päätehtäviin pohjautuen. Arviointi pohjautuu interventioissa tehtyihin havaintoihin, dokumentointiin sekä interventioiden aikana saatuihin kirjallisiin palautteisiin. Musiikkikasvatusprojektin oli tarkoitus edetä suunnittelemani aikataulusuunnitelman mukaisesti (KUVIO 3).

6.1 Projektisuunnitelman arviointi

Huolellisesti laadittu projektisuunnitelma oli osana laadunvarmistusta sekä toimi selkeänä runkona opinnäytetyöprosessin etenemisessä. Opinnäytetyöni eteni suurilta osin projektisuunnitelman mukaan. Lukuun ottamatta muutamia pieniä muutoksia interventioiden aloitukseen ja lopetukseen eli alkulaulun ja loppupiiriin sekä aikataulusuunnitelmaan liittyen. Myös interventioiden keskeistä sisältöä osittain muuttui improvisoinnin myötä lapsille sopivammaksi. Opin, että varhaiskasvatuksen toimintaympäristössä työskennellessä lasten kanssa suunnitelmat harvoin menevät täysin alkuperäisen suunnitelman mukaan. Joissain tapauksissa alkuperäinen suunnitelma voi muuttua paljonkin toiminnan edetessä. Huolellisesti laadittu projektisuunnitelma kuitenkin takasi sen, että toiminnassa pysyi tietty näkökulma improvisoinnista huolimatta.

Aikataulullisesti musiikkikasvatusprojekti eteni suurilta osin suunnitelmien mukaisesti. Aiheen hyväksyminen, projektisuunnitelma sekä toteutus tapahtui suunnitelman mukaisesti. Interventiot toteutettiin Tulliharjun päiväkotiin suunnitelman mukaisesti, mutta opinnäytetyön kokoaminen viivästyi pidemmän aikaa. Opinnäytetyö oli tarkoitus koota huhtikuun 2021 aikana, mutta opinnäytetyön kokoaminen tapahtui kevään sekä syksyn 2021 aikana.

Mielestäni huolellisesti suunniteltu projektisuunnitelma toimi loistavana runkona viralliselle opinnäytetyölle. Itsessään opinnäytetyöprosessi sujui joustavammin, kun taustalla oli selkeä sekä tarkasti laadittu projektisuunnitelma.

6.2 Musiikkikasvatusprojektin päätehtävien arviointi

Musiikkikasvatusprojektissani päätehtäviä oli yhteensä kolme: Kehittää musiikillisia interventioita Tulliharjun päiväkodissa sijaitsevalle lapsiryhmän 5-vuotiaille lapsille ja toteuttaa tavoitteelliset musiikilliset interventiot, toimivan musiikkikansion laatiminen sekä yhteistyö varhaiskasvatuksen työntekijöiden kanssa.

Pedagogisesti kehiteltyt musiikilliset interventiot suunniteltiin lasten ikä- ja kehitystaso huomioon ottaen. Suunnitelmaa laatiessa sekä interventioita järjestäessä otin huomioon lasten kiinnostuksen kohteet, mielipiteet sekä osaamisen. Interventiot suunniteltiin musiikkikasvatuksen osa-alueita hyödyntäen. Nämä osa-alueet ovat laulaminen ja äänenkäyttö, musiikin kuunteleminen, soittaminen ja musiikkiliikunta (Lindeberg-Piironen & Ruokonen 2017, 306). Projektin interventiot menivät suurilta osin suunnitelman mukaan, pieniä korjauksia lukuun ottamatta.

Suunnittelemani interventioita oli yhteensä kuusi, ja ne toteutettiin varhaiskasvatuksen tiloissa heidän olemassa olevia materiaaleja hyödyntäen. Jokaiselle interventiolle suunnittelin erikseen oman toimintapohjan. Interventiosuunnitelmani sisälsi toiminnan aiheen, kohderyhmän sekä tavoitteet. Edellä mainittujen lisäksi suunnitelma sisälsi toiminnan eri vaiheet, aikataulusuunnitelman sekä materiaalit tarpeet. Interventioiden kesto oli noin 20–40 minuuttia. Jokainen interventio oli tarkoitus aloittaa alkulaululla sekä päättää loppupiiriin. Interventioiden alkuperäistä suunnitelmaa jouduttiin soveltamaan intervention sisällön mukaisesti, sillä huomasimme varhaiskasvatuksen työntekijöiden kanssa, että alkulaululla oli villitsevä vaikutus lapsiin. Loppupiirin aikana keräsin palautteen lapsilta hymynaama-viivanaama-surunaama-kuvakorteilla. Tarkoituksena oli kerätä palaute lapsilta yhtä aikaa loppupiirissä, mutta toteimme varhaiskasvatuksen työntekijöiden kanssa, että palaute on parempi kerätä siten, että jokainen lapsi saa yksitellen miettiä, mihin kuvakorttiin haluaa tarransa laittaa. Muutos oli hyvä, sillä se vähensi supinaa siitä, mihin kukakin tarransa laittaisi sekä näin jokainen pystyi itse miettimään, eikä laittanut tarraa siihen korttiin, mihin kaverikin laitto.

Päätehtävänä oli yhteistyö varhaiskasvatuksen työntekijöiden sekä huoltajien kanssa. Yhteistyöhön kuului esimerkiksi keskeinen vuorovaikutus varhaiskasvatuksen työntekijöiden kanssa niin päiväkodissa interventioiden aikana kuin interventioiden ulkopuolellakin. Yhteistyöhön kuului myös palautteen kerääminen sekä prosessin läpikäyminen. Opinnäytetyötä tehdessä korostui, kuinka tärkeää yhteistyö sekä yhteisöllisyys on. Kun yhteydenpito oli sujuvaa sekä mutkatonta, sujui opinnäytetyö prosessi luontevasti. Jokaisen intervention läpi kävimme suullisesti kirjalliseen palautteeseen pohjautuen

varhaiskasvattajien työntekijöiden kanssa tiivistelmän siitä, miten toiminta oli mennyt ja miten toimintaa voisi kehittää. Koen, että vallitsevan COVID-19-viruksen takia yhteistyö huoltajien ja minun välillä jäi valitettavasti mitättömän vähäksi. COVID-19-viruksen takia ei ollut esimerkiksi mahdollista järjestää ollenkaan päiväkodin ja huoltajien yhteistä tapahtumaa.

6.3 Musiikkikasvatusprojektin tavoitteiden arviointi

Musiikkikasvatusprojektin tavoitteena oli kehittää lasten kokonaisvaltaista musiikillista kasvua ja kehitystä musiikkikasvatuksen keinoin. Interventioita suunniteltaessa otin huomioon heidän ikä- ja kehitystasonsa sekä mielenkiinnonkohteensa. Interventioiden tavoitteena oli toteuttaa monipuolisia, selkeitä, kehittäviä sekä kiinnostavia musiikillisia interventioita lasten osallisuus, kiinnostuksen kohteet sekä mielipiteet huomioon ottaen. Suunnittelin sekä toteutin kaikki interventiot eettisyys sekä päiväkodin arvot huomioon ottaen. Varhaiskasvatuksen työntekijöiltä saadun palautteen mukaan osasin ottaa lapset huomioon interventioiden aikana niin yksilöinä kuin ryhmänäkin. Lasten antamasta palautteesta tuli ilmi se, että toiminta oli heille suurilta osin mieleistä. Kaikista eniten lapset pitivät toisesta kerrasta, jonka aiheena oli kuunteleminen, sekä viimeisestä kerrasta, jonka aiheena oli rentoutuminen.

Yhtenä olennaisena tavoitteena oli kehittää omia suunnittelu- ja ohjaustaitoja lapsiryhmässä. Keskeisenä piirteenä oli yhteisöllisyyden korostuminen sekä toimiva yhteistyö ja vuorovaikutus. Varhaiskasvatuksen työntekijöiltä saadusta palautteesta sain myönteistä palautetta muun muassa selkeistä ohjeista sekä rauhallisesta olemuksesta sekä kauniista tavasta puhua lapsille. Interventioiden aikana lapset olivat innokkaita tuomaan esille omia mielipiteitänsä sekä ideoitansa. Sain myös myönteistä palautetta siitä, kun osasin ottaa huomioon lasten toiveet ja ideat. Saadun palautteen perusteella suunnittelu- sekä ohjaustaitoni lapsiryhmässä kehittyivät, ja nyt minulla on huomattavasti enemmän kokemusta lapsiryhmän ohjaamisesta.

6.4 Musiikkikansion arviointi

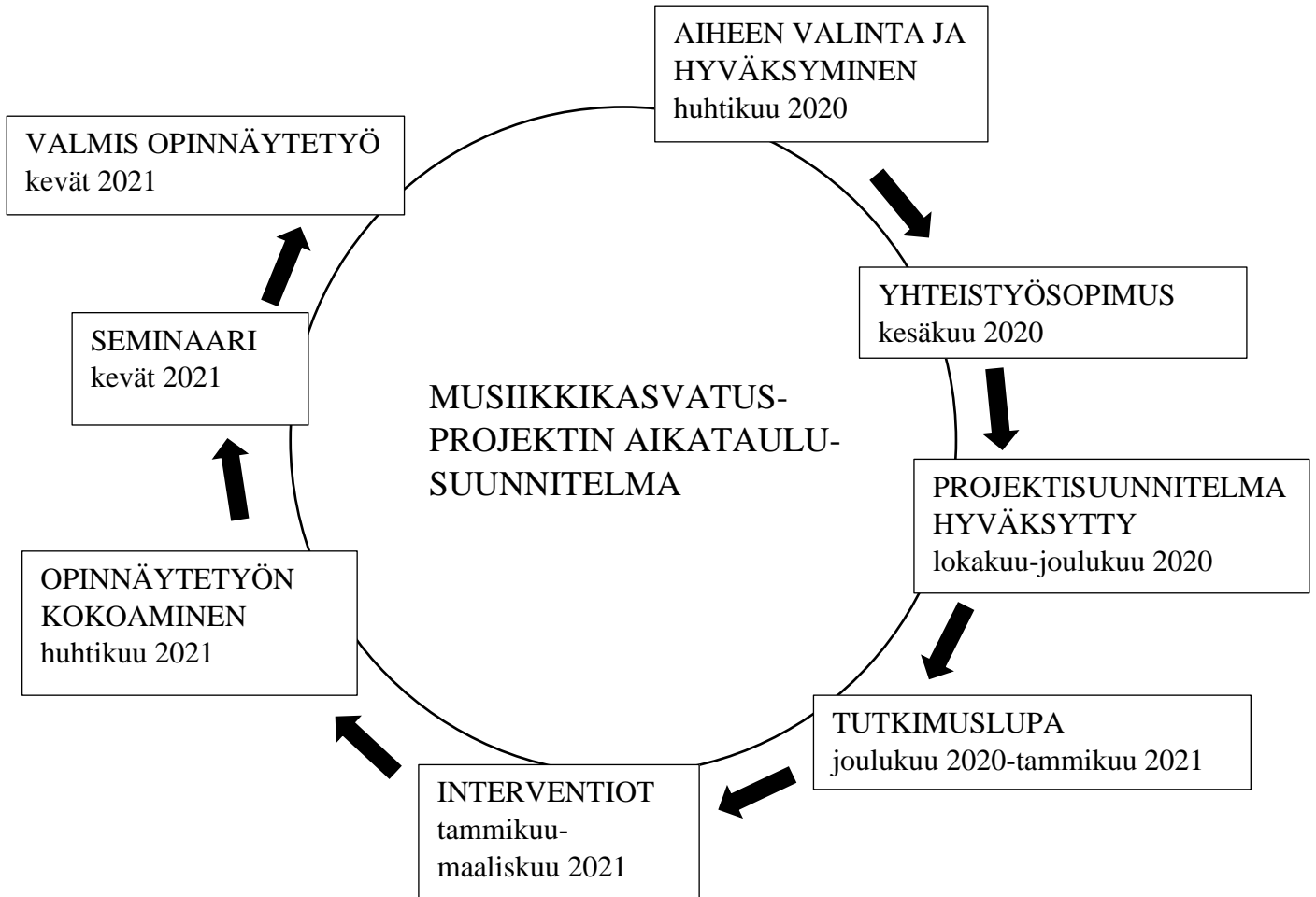
Musiikkikansion tavoitteena oli rakentaa selkeä sekä helposti luettava kokonaisuus. Tavoitteena oli kehittää sekä toteuttaa monipuolisia sekä mielenkiintoisia interventioita. Musiikkikansion tarkoituksena oli, että lapset pystyvät palaamaan yhteisiin musiikkihetkiin sekä muistella niitä yksin tai yhdessä

huoltajien tai kasvattajien kanssa. Musiikkikansiot ovat myös yksi osa dokumentointia. Saadun palautteen perusteella onnistuin suunnittelemaan sekä toteuttamaan juuri sellaisen musiikkikansion kuin halusinkin. Musiikkikansio laadittiin päiväkodista löytyvistä materiaaleista, mikä oli tarkoituskin. Valokuvien avulla lapsen on helpompi kertoa interventioista sekä palata muistelemaan musiikkikasvatusprojektin interventioita.

6.5 Musiikkikasvatusprojektin riskit

Projektisuunnitelmassa arvioin suurimpana riskinä olevan aikataulun muuttuminen sekä viivästyminen. Arvioin, että mahdolliset riskit liittyvät joko itseeni tai aikatauluun. Aikataulu oli todella tiivis, joten riskinä oli, että joko tutkimusluvan saaminen viipyy tai sairastuisin itse. Lisää haasteita projektiin toi maailman tilannetta vallitseva COVID 19-virus.

Projektisuunnitelma sekä tutkimuslupa valmistuivat aikataulun mukaisesti, eikä COVID 19-virus vaikuttanut opinnäytetyöprosessini etenemiseen. Pysin musiikkikasvatusprojektin aikana terveenä, eivätkä muutkaan riskit hidastaneet aikataulua. Lopullinen opinnäytetyön kasaaminen viivästyi oman muuttuneen elämäntilanteen takia, mutta suurilta osin projekti pysyi hyvin aikataulussa.

KUVIO 3. Musiikkikasvatusprojektin aikataulusuunnitelma

7 POHDINTA

Tässä luvussa pohdin sekä reflektioin koko opinnäytetyöprosessiani. Ideaa opinnäytetyölleni ei tarvinnut kauaa miettiä, sillä aihe oli jo minulla ensimmäisestä koulupäivästä lähtien valmiina. Halusin järjestää varhaiskasvatukseen musiikkiin liittyvän projektin, sillä se tuntui itselleni luonnollisimmalta. Kohderyhmäksi valikoitui varhaiskasvatus, sillä tarkoitukseni on saada varhaiskasvatuksen sosionomi (AMK) kelpoisuus. Opinnäytetyöni alku oli haasteellinen, sillä minulla ei ollut käsitystäkään, mitä tämä iso ja laaja prosessi tulee pitämään sisällään. Pikkuhiljaa, askel askeleelta, projekti lähti liikkeelle ja sain kuin sainkin huolellisen projektisuunnitelman tehtyä. Huolellisen projektisuunnitelman jälkeen oli mieluista lähteä varhaiskasvatuksen kentälle toteuttamaan käytännön osuutta. Päätin tehdä opinnäytetyön yksin, sillä näin sain itse päättää opinnäytetyön sisällöstä, tavoitteista sekä aikataulusta.

Sosiaalialan kompetensseista (sosiaalialan tutkinnot ja kompetenssit 2022) asiakastyön osaaminen kehittyi koko projektin aikana. Projektin alusta alkaen työyhteisöön tuli luoda ammatillinen vuorovaikutussuhde sekä valita tarpeelliset työmenetelmät. Projektin aikana suunnitelmat muuttuivat ja interventioiden alkuperäiset suunnitelmat eivät aina loppujen lopuksi menneetkään täysin suunnitelmien mukaan. Koko projektin aikana tärkeää oli lasten osallistaminen sekä osallistuminen. Sosiaalialan työssä tärkeänä työkaluna osallistavan työtoiminnan lisäksi on eettinen työskentely. Varhaiskasvatuksessa sekä tämän projektin toteutuksessa eettinen työskentely näkyi toiminnan suunnittelussa, toteutuksessa sekä työyhteisön kanssa toimimisessa.

Koen, että interventiot olivat mieluisia toteuttaa. Alkujännityksestä huolimatta jokaisen intervention jälkeen jäi iloinen sekä odottava tunne. Mielestäni lasten aitous sekä innokkuus interventioita kohtaan oli antoisaa. On sanomattakin selvää, että osa interventioista oli toisille mieluisempaa kuin toisille. Lapset olivat välillä todella riehakkaalla päällä, ja minun oli välillä haastavaa saada heidät takaisin kuuntelemaan intervention ohjeita. Sainkin siitä palautetta, että lapsille voi myös olla jämäkämpi ja ääntä saa käyttää. Minusta kuitenkin oli ihanaa nähdä, kuinka innoissaan lapset osallistuivat. Sain myönteistä palautetta siitä, kun osasin heittäytyä lasten ajatuksiin mukaan, mutta tarvittaessa olla myös johdonmukainen.

Musiikkikansioon talletimme lasten kanssa tärkeitä interventioista otettuja valokuvia sekä heidän tekemiään taideteoksia. Valokuvia varten keräsin etukäteen huoltajilta luvan siihen, saako lapsi näkyä valokuvissa. Musiikkikansio oli mielestäni toimiva sekä hyvä ratkaisu. Mielestäni musiikkikansio toimii

hyvänä välikätenä silloin, kun lapsi haluaa kertoa esimerkiksi huoltajalleen musiikkikasvatusprojektista sekä sen sisällöstä. Valokuvien kautta lapsen on helpompi kertoa sekä huoltajan on helpompi ymmärtää, mitä lapsi yrittää kertoa. Musiikkikansio toimii myös eräänlaisena muistona, johon lapsi voi palata aina halutessaan.

Koen, että interventioiden sisältö kuvasi hyvin 5-vuotiaan lapsen osaamistasoa. Saadun palautteen perusteella toiminta oli lapsille juuri sopivaa, ei liian helppoa, mutta ei liian haastavaakaan. Se mitä tekisin toisin, olisi se, että alkulaulun vaihtaisin rauhallisempaan alkupiiriin, jonka aikana ei kuunneltaisi riehakasta alkulaulua. Eron huomasi lapsissa heti, kun alkulaulu jätettiin kokeilumielessä pois muutamalta kerralta.

Omat haasteensa projektiopinnäytetyön tekemiseen toivat ulkomaalaiset lapset, sillä kommunikointi oli osittain haastavaa. Saadun palautteen perusteella onnistuin kommunikoimaan lasten kanssa loistavasti pienestä kielimuurista huolimatta kehonkieltä sekä elekieltä apuna käyttäen. Se mitä tekisin toisin, olisi se, että panostaisin esimerkiksi kuvakortteihin tai viittomakielen opetteluun, sillä kehonkielen avulla kommunikointi on helpompaa kuin sanallisesti.

Musiikki varhaiskasvatuksessa on osa laadukasta sekä monipuolista opetusta ja kasvatusta. Musiikki toimii myös oivana tapana lisätä varhaiskasvatukseen pedagogiikkaa. Muun kasvatuksen ja opetuksen ohella myös musiikin kautta tapahtuvan kasvatuksen sekä opetuksen avulla lapsi tulee tietoisemmaksi itsestään sekä osaamisestaan, omista kehittyvistä taidoistaan ja ympäröivästä maailmasta.

Koen, että musiikki sekä musiikkikasvatus ovat tärkeä sekä olennainen osa varhaiskasvatuksen toimintaympäristöä. Minusta varhaiskasvatus sai projektiopinnäytetyöni avulla varhaiskasvatus sai uusia ideoita toteuttaa sekä arvioida musiikkikasvatusta yksikössään.

Jos tekisin opinnäytetyön uudestaan, suunnittelisin hieman monipuolisempia sekä laajempia interventiota. En suunnittelisi interventioita niin tarkkaan kuin nyt suunnittelin. Näin projekti antaisi vieläkin enemmän joustavuutta sekä mahdollisuuksia toteuttaa lasten ideoita. Suunnittelisin sekä ottaisin myös huomioon myös paremmin, miten kommunikoida sujuvasti ulkomaalaisten lasten kanssa. Palautteen lapsilta keräisin eri tavalla. Hymynaama–viivanaama–surunaama-kuvakortit toimivat hyvin, mutta saattaisin kerätä jokaiselta lapselta palautteen erillisiin kortteihin. Näin lapsi saisi itse miettiä, mihin

tarran haluaa laittaa, eivätkä muiden lasten laittamat tarrat olisi vaikuttamassa. Koen, että projektiopin-
näytetyötä tehdessä myös sosionomin valmiudet karttuivat. Kokonaisuudessaan kuitenkin koen, että
opinnäytetyö toimi eräänlaisena siltana koulumaailmasta työmaailmaan.

Musiikkikasvatusprojektin aikana vuorovaikutus- sekä verkostoyhteisötaitoni ovat kehittyneet niin las-
ten kuin varhaiskasvatuksen työntekijöidenkin kanssa. Olen saanut varmuutta johtaa sekä ohjata lapsi-
ryhmää sekä kehittää varhaiskasvatuksen toimintaa. Koko opinnäytetyöprosessin aikana olen kasvanut
niin ihmisenä kuin sosiaalialan ammattilaisenakin ja koen, että olen nyt valmiimpi kohtaamaan myös
haasteita sekä uusia tilanteita työelämässä. Koen, että suurimmat avainsanat prosessin onnistumiselle
on ollut armollisuus itseään kohtaan sekä myönteinen ja avoin asenne projektia ja uusia mahdollisuuk-
sia kohtaan.

LÄHTEET

Dreams & Wishes (Derek Fiechter) 2018. Saatavissa: <https://www.youtube.com/watch?v=vKYLoyVD5Bc>. Viitattu 15.3.2021.

Heikka, J., Hujala, E. & Turja, L. 2009. *Arvioinnista opiksi – Havainnointi, arviointi ja suunnittelu varhaispedagogiikassa*. Helsinki: Printel Oy.

Karlsson, Å. & Marttala, A. 2001. *Projekti kirja – Onnistuneen projektin toteuttaminen*. 2 painos. Vantaa: Talentum Media Oy.

Koivunen, P-L. & Lehtinen, T. 2015. *Kasvu kiikarissa – Havainnoinnin käsikirja varhaiskasvattajille*. Juva: Ps-kustannus.

Lindeberg-Piironen, A. & Ruokonen, I. (toim.) 2017. *Musiikki varhaiskasvatuksessa -käsikirja*. Helsinki: Classicus Oy.

Luokkala, M. & Grahn, P. 2018. *Musiikin varhaiskasvatuksen käsikirja Musiikkimatkoille*. Helsinki: Suomen Musiikkimatka Oy.

Opetushallitus. 2017. *Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2017*. Helsinki: Juves Print – Suomen Yliopistopaino Oy. Saatavissa: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/186919_taideen_perusopetuksen_yleisen_oppimaaran_opetussuunnitelman_perusteet_2017-1_0.pdf. Viitattu 30.5.2021.

Opetushallitus. 2018. *Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018*. Helsinki: Punamusta Oy. Saatavissa: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet.pdf. Viitattu 5.5.2021.

Opetushallitus. 2022. *Mitä on varhaiskasvatus*. Saatavissa: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/mita-varhaiskasvatus>. Viitattu 21.3.2022.

Pappi, O. 2016. *Musiikkikasvatus varhaiskasvatuksessa – Musiikkikasvatuksen kehittäminen päiväkotinuppulassa*. Iisalmi: Savonia ammattikorkeakoulu. Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala. Ylempi ammattikorkeakoulututkinto. Opinnäytetyö. Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/122733/Pappi_Outi.pdf;jsessionid=26B2F21D76C52CA0132AA83EAE737A38?sequence=1. Viitattu 5.1.2022.

Piispanen, U. 2019. *Muskarisoppa - reseptejä varhaisiän musiikkikasvatukseen*. Helsinki: Lasten Keskus ja Kirjapaja Oy.

Ruokonen, I. 2009. *Musiikillista oppimisympäristöä luomaan*. Teoksessa: I, Rusanen, S, Rusanen & A-L, Välimäki. (toim.) 2009. *Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa – Iloa, ihmettelyä ja tekemistä*. Helsinki: Yliopistopaino Oy.

Sainio, T., Pajulahti, R. & Sajaniemi, N. 2020. *Näin tuet lapsen itsesätelyä – Hyvinvoinnin pedagogiikkaa varhaiskasvatuksessa*. Helsinki: Otavan Kirjapaino Oy.

Sandberg, E. 2021. *Pedagoginen tuki – varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa*. 2 painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Silfverberg, P. 2007. *Ideasta projektiksi – Projektityön käsikirja*. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Sosiaalialan tutkinnot ja kompetenssit. 2022. Saatavissa: <https://www.sosiaalialanamkverkosto.fi/sosiaalialan-tutkinnot-ja-kompetenssit/>. Viitattu 31.1.2022.

Varhaiskasvatustaki. 540/2018. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180540>. Viitattu 30.5.2021.

Jenna Kantola

MUSIIKKIKASVATUSPROJEKTI PÄIVÄKOTIIN

Opinnäytetyön projektisuunnitelma

**Opinnäytetyön projektisuunnitelma
CENTRIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaalialan koulutusohjelma
lokakuu - joulukuu 2020**

Sisällys

1 JOHDANTO	1
2 PROJEKTIOPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET SEKÄ PÄÄTEHTÄVÄT	3
3 KESKEINEN TIETOPERUSTA	7
3.1 Viisivuotiaan lapsen kehitys	8
3.2 Viisivuotiaan lapsen musiikillinen kehitys	8
3.3 Käsitteet.....	9
4 TOTEUTUSSUUNNITELMA	10
4.1 Interventiot.....	10
4.2 Aikataulu	12
4.3 Budjetti.....	12
4.4 Mahdolliset riskit.....	12
5 LÄHTEET	13
6 LIITTEET:	14
<u>KUVIO 1.</u>	5
<u>LIITTEET:</u>	12

1 JOHDANTO

Toteutan tämän projektipinnäytetyön eli toiminnallisen opinnäytetyön Kokkolassa sijaitsevaan Tulliharjun päiväkotiin. Työn tilaajana toimii Kokkolan kaupungin varhaiskasvatuspalvelut. Projektipinnäytetyöni kohderyhmänä on yksi Tulliharjun päiväkodin 3–5-vuotiaiden lapsiryhmistä. Musiikkikasvatusprojektiin osallistuvat lapsiryhmän 5-vuotiaat lapset. Ryhmän 3–4-vuotiaille lapsille suunnitellamme ryhmän työntekijöiden kanssa yhteistä toimintaa järjestämiäni interventioiden ajaksi.

Suunnittelen sekä toteutan varhaiskasvatuksen yksikköön tavoitteellisen musiikkikasvatusprojektin, joka on osana varhaiskasvatuksen toimintasuunnitelmaa. Musiikkiprojekti toteutetaan Tulliharjun päiväkodissa keväällä 2021. Projektipinnäytetyöni tarkoituksena on kehittää lasten kokonaisvaltaista musiikillista kasvua ja kehitystä musiikkikasvatuksen keinoin. Tavoitteena on suunnitella sekä toteuttaa interventiot siten, että jokaisen lapsen kiinnostus musiikkia kohtaan kasvaisi.

Laadullinen musiikkikasvatus voidaan jakaa neljään eri osa-alueeseen. Nämä osa-alueet ovat laulaminen ja äänenkäyttö, musiikin kuunteleminen, soittaminen ja musiikkiliikunta. (Lindeberg-Piiroinen & Ruokonen 2017, 306.) Interventiot ovat suunniteltu musiikkikasvatuksen osa-alueita hyödyntäen.

Musiikkikasvatusprojekti koostuu varhaiskasvatuksen yksikköön tietylle lapsiryhmälle suunnatusta kuudesta interventiosta. Jokaiselle interventiolle on asetettu omat pedagogiset sekä realistiset tavoitteet. Interventioiden tavoitteet ovat laadittu 5-vuotiaiden ikä- sekä kehitystaso huomioon ottaen. Interventioille on erikseen mainittu myös materiaaliarpeet, sillä materiaaliarpeiden esilletuonti auttaa hahmottamaan kokonaisuutta. Jokainen interventio dokumentoidaan valokuvia ottamalla. Myös lasten tekemät työt ovat osa dokumentointia. Interventioiden valokuvaamiseen pyydän huoltajilta luvan (LIITE 2).

Musiikkikasvatusprojektista kokoamme lasten kanssa yhdessä jokaiselle oman musiikkikansion, joka sisältää lasten tekemät taideteokset, kuvaukset interventioista, valokuvia sekä lasten kertomia asioita ja kokemuksia interventioista. Musiikkikansiot ovat osana dokumentointia (LIITE 3).

Lasten osallisuus tulee esiin toteutus- sekä arviointivaiheessa. Lapsilta kerätään jokaisen intervention jälkeen palaute hymynaama – viivanaama – surunaama -kuvakorteilla. Toteutukseen lapset pääsevät osallistumaan muun muassa siten, että he saavat valita interventioiden aikana tiettyjä toimintatapoja sekä

esimerkiksi soittimet mitä haluavat soittaa. He myös osallistuvat kansioden tekemiseen. Varhaiskasvatuksen työntekijöiltä palaute kysytään avoimien lomakkeiden avulla (LIITE 4).

Idea tehdä musiikillinen projektiopinnäytetyö lähti omasta kiinnostuksesta musiikkia kohtaan, joten musiikillinen projektiopinnäytetyö on itselleni luonteva sekä mielenkiintoinen tapa toteuttaa opinnäytetyö. Projektiopinnäytetyöni avulla opin suunnittelemaan sekä toteuttamaan tavoitteellisia tuokioita, ohjaamaan lapsiryhmää sekä toimimaan yhteistyössä varhaiskasvatuksen organisaation kanssa. Projektiopinnäytetyötä tehdessä myös sosionomin valmiudet karttuvat. Toteutan projektin varhaiskasvatukseen lasten parissa, sillä tavoitteenani on saada varhaiskasvatuksen sosionomi (AMK) kelpoisuus.

2 PROJEKTIOPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET SEKÄ PÄÄTEHTÄVÄT

Musiikkikasvatus on osa lapsen kokonaisvaltaista sekä tasapainoista kasvua (Lindeberg-Piironen & Ruokonen 2017, 89). Varhaisiän musiikkikasvatus tapahtuu leikkien sekä mielikuvituksen avulla. Sen tarkoituksena on oppia ilon kautta, mutta tavoitteellisesti. Musiikkikasvatus tapahtuu ryhmässä toimien toisten kanssa vuorovaikutuksessa. (Piispanen 2019, 10–11.) Yhteiset musiikkihetket lisäävät yhteenkuuluvuuden tunnetta sekä lisäävät empatiaa ja auttamishalua muita lapsia kohtaan. Musiikki myös vaikuttaa mielialaan parantavasti. (Sainio, Pajulahti & Sajaniemi 2020, 108.) Toteutan tämän projektiopin­näytetyön muodossa interventioiden kautta.

Lasten musiikkikasvatuksen eri osa-alueet voidaan jakaa neljään eri alueeseen. Nämä osa-alueet ovat laulaminen ja äänenkäyttö, musiikin kuunteleminen, soittaminen ja musiikkiliikunta. (Lindeberg-Piironen & Ruokonen 2017, 306.)

Laulaminen tarkoittaa melodista puhetta, jonka sävel on korkeampi ja tempo hitaampi. Se on ihmiselle luonnollinen tunteiden ilmaisemisen sekä kommunikaation muoto. Jos lapsi ei kuule laulamista, ei hänen laulukykynsä pääse kehittymään. Yhdessä laulamissa on otettava huomioon muun muassa se, kuinka paljon kukin lapsi on laulanut ja kuinka tuttua laulaminen heille on. (Lindeberg-Piironen & Ruokonen 2017, 143, 147, 155–156.)

Kuunteleminen tarkoittaa aktiivista toimintaa. Kuunnellessamme jotakin on keskityttävä, tehtävä tietoisia havaintoja sekä suoritettava erilaisia valintoja. Hiljaisuutta tarvitsemme antaaksemme kuuloaistillemme aikaa levätä. (Lindeberg-Piironen & Ruokonen 2017, 179.) Ilman hiljaisuutta ei ole ääntä ja hiljaisuutta taas ei ole, ellei ääni sitä katkaise (Luukkala & Grahn 2018, 38). Turvalliset äänet, hiljaisuus sekä rauha ovat tärkeitä lapsen kehitykselle. Nykyajan lapset elävät monenlaisten kuunteluärsykkeiden maailmassa ja siksi on yhä tärkeämpää opetella myös tietoisesti kuuntelemaan sekä rentoutumaan. (Piispanen 2019, 130–131.) Tietoisen kuuntelemisen tavoitteena on se, että lapsi ymmärtää kuuntelemisen tärkeyden sekä sen, että kuunteleminen lähtee aina hiljaisuudesta. Tavoitteena on, että lapsi ymmärtää hänen oikeutensa hiljaisuuteen sekä rauhassa olemiseen (Lindeberg-Piironen & Ruokonen 2017, 180–181). Rentoutumisen tavoitteena on, että lapsi oppii keinoja rentoutuakseen sekä rauhoittumaan tietoisesti.

Soittamisen tärkeä lähtökohta on kokeilu, kuuntelu ja ääniin reagoiminen liikkein. Tärkeintä on se, että jokaiselle välittyy soittamisesta iloa. Yhdessä soittamisen sekä rytmiharjoittelun tavoitteena on se, että lapsi oppii tuntemaan erilaisia soittimia sekä soittamaan soitinta oikein ja hellästi. Tavoitteena on, että lapsen rytmitaju sekä rytmiiikka kehittyvät, yhteisöllisyyden sekä yhteenkuuluvuuden tunne vahvistuvat ja odottamisen taito harjaantuu. Tavoitteena on, että lapsi saa myönteisiä kokemuksia yhdessä soittamisesta. Myönteinen ilmapiiri, oppimisen ilo sekä yhdessä tekeminen on avain soittamisen onnistumiselle. (Lindeberg-Piironen & Ruokonen 2017, 213, 224–225.)

Musiikkiliikunnan tavoitteena on tukea lapsen kehon toimintaa ja kasvua. Tavoitteena on kehittää lapsen kehonhallintaa sekä antaa lapselle myönteisiä kokemuksia liikunnan ilosta ja onnistumisesta. Myönteiset kokemukset sekä onnistumisen tunne vahvistavat lapsen itsetuntoa. Sääntöleikkien avulla lapsi oppii noudattamaan sovittuja sääntöjä sekä harjoittamaan muistiaan. Musiikkiliikunta vahvistaa minäkuvaa sekä auttaa hienomotoriikan kehittämisessä. Ryhmässä toimiminen lisää lapsen yhteisöllisyyttä sekä kehittää vuorovaikutustaitoja. (Lindeberg-Piironen & Ruokonen 2017, 273–276.)

Musiikkimaalaus on luovaa kuuntelemista. Siinä musiikin tehtävänä on herättää lapsen mielikuvitus sekä virittää hänet ilmaisemaan musiikkia ja taidetta. Musiikkimaalauksen tavoitteena on se, että lapsi oppii eläytymään musiikkiin sekä kuvaamaan musiikin luoman ajatuksen paperille erilaisia värejä käyttäen. Tavoitteena on, että tuokion lopuksi lasten taideteoksia läpikäydessä lapsi huomaa jokaisella olevan oma tapansa ajatella sekä käsitellä musiikkia. On tärkeää, että lapsi ymmärtää hänen tapansa kuvata sekä ajatella musiikkia olevan ihan yhtä oikea ja hyväksytty kuin jonkin toisen lapsen, vaikka se olisi aivan erilainen kuin toisella. (Lindeberg-Piironen & Ruokonen 2017, 209.)

Jokaisen intervention tavoitteena on se, että lapsille jää iloinen sekä myönteinen tunne intervention jälkeen. Ketään ei pakoteta lähtemään heti toimintaan mukaan, sillä jotkut lapset tarvitsevat enemmän aikaa uskaltaakseen lähteä mukaan toimintaan (Luukkala & Grahn 2018, 10). Jokaista lasta kuitenkin kannustetaan ja rohkaistaan lähtemään mukaan. Jokainen interventio on suunniteltu lapsen osallisuus huomioon ottaen. Jokaisen tuokion perustana on ajatus siitä, että aktiivisen toiminnan ja ulkopuolisten ärsykkeiden sietäminen, toisaalta levon ja hiljaisuuden vuorottelu sopivassa suhteessa luovat edellytykset lapsen tasapainoiselle kehitykselle (Lindeberg-Piironen & Ruokonen 2017, 182).

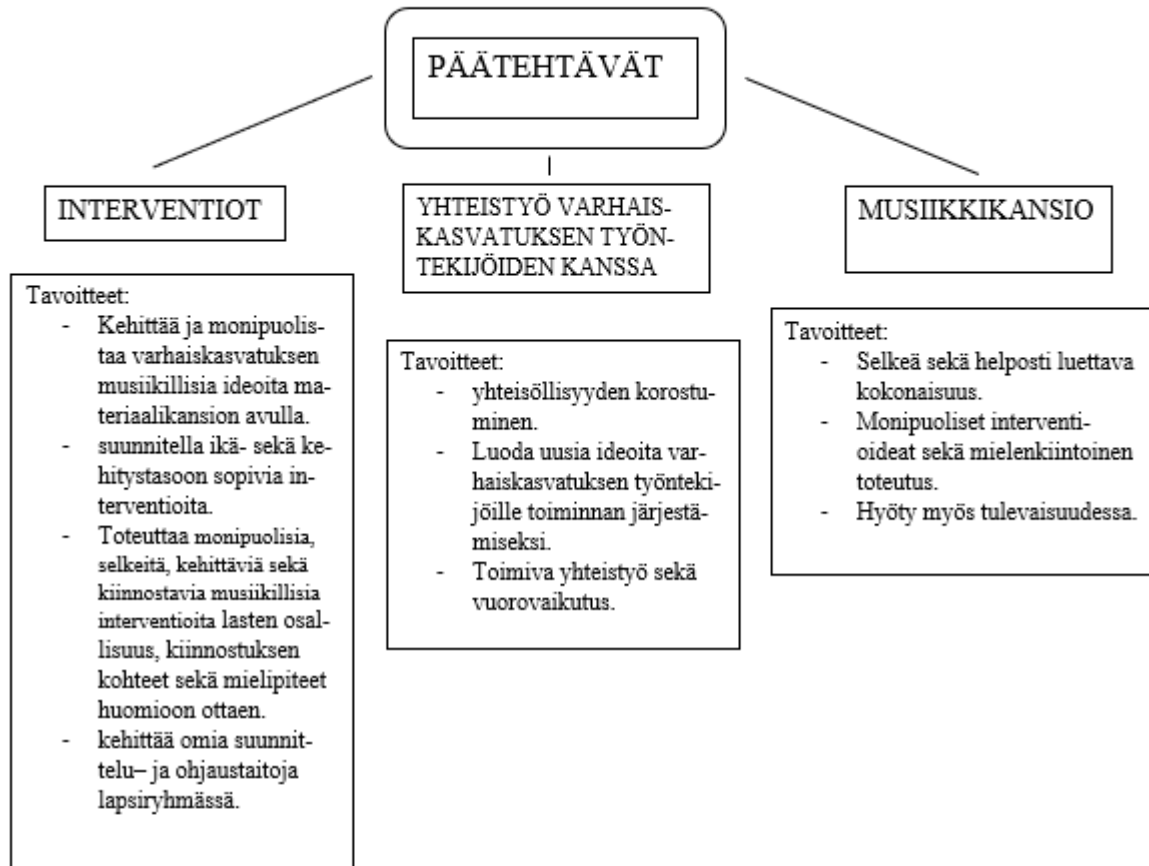
Kokoamme yhdessä lasten kanssa jokaiselle oman musiikkikansion, joka sisältää lasten tekemät taideteokset, kuvaukset interventioista, valokuvia sekä lasten kertomia asioita ja kokemuksia interventioista

(LIITE 3). Musiikkikansioniot ovat osana dokumentointia. Kansion tarkoituksena on, että lapset saavat palata yhteisiin musiikkihetkiin sekä muistella niitä yksin tai yhdessä huoltajien/ kasvattajien kanssa. Tavoitteena on tehdä mahdollisimman selkeä, mielenkiintoinen sekä helposti luettava kokonaisuus. Interventioiden valokuvaamiseen kysyn lasten huoltajilta luvan (LIITE 2).

Projektiopinnäytetyöni keskeisimpänä päätehtävänä on kehittää musiikillisia interventioita Tulliharjun päiväkodissa sijaitsevalle lapsiryhmän 5-vuotiaille lapsille. Tarkoituksena on kehittää monipuolisia musiikillisia interventioita lasten ikä- ja kehitystaso huomioon ottaen sekä musiikkikasvatuksen osa-alueita hyödyntäen. Jokainen interventio dokumentoidaan valokuvia ottamalla. Valokuvat tulevat esille lasten kokoamiin musiikkikansioihin.

Päätehtävänä on toteuttaa suunnittelemani musiikilliset interventiot Tulliharjun Satumaa- lapsiryhmän 5-vuotiaille lapsille. Musiikilliset interventiot toteutetaan varhaiskasvatuksen tiloissa. Suunnittelemani interventioita on yhteensä kuusi ja ne kestävät noin 20–40 minuuttia riippuen lasten mielenkiinnosta toimintaa kohtaan. Joustava aikataulu siksi, koska musiikkihetken on tarkoitus olla lapsille iloinen sekä myönteinen kokemus ja tällöin musiikkihetki on hyvä lopettaa silloin, kun kaikilla on vielä kivaa (Luukkala & Grahn 2018, 8–9).

Päätehtävänä on yhteistyö varhaiskasvatuksen työntekijöiden kanssa. Suunnitellamme varhaiskasvatuksen työntekijöiden kanssa yhdessä tuokioideni ajaksi ryhmän 3–4-vuotiaille toimintaa. Yhteistyöhön kuuluu myös palautteen kerääminen työntekijöiltä sekä keskeinen vuorovaikutus niin päiväkodissa interventioiden aikana kuin interventioiden ulkopuolellakin. Tavoitteena on, että saisin varhaiskasvatuksen työntekijöille musiikkiprojektini kautta luotua uusia ideoita sekä toimintamuotoja, joita he voisivat tulevaisuudessa käyttää lasten kanssa. Tavoitteena on yhteisöllisyyden korostuminen.

KUVIO 1. Musiikkiprojektin päätehtävät ja tavoitteet.

3 KESKEINEN TIETOPERUSTA

Varhaiskasvatuksen musiikillisen ilmaisun tavoitteena on tuottaa lapselle musiikillisia kokemuksia sekä vahvistaa kiinnostusta ja suhdetta musiikkiin. Leikinomaisen musiikillisen toiminnan kautta lapsen valmiudet hahmottaa musiikkia, äänen kestoa sekä voimaa kehittyvät. (Opetushallitus 2018, 43.)

Varhaisiän musiikkikasvatuksen tavoitteena on luoda lapselle myönteisiä musiikillisiä elämyksiä. Kokemuksia ja elämyksiä vahvistetaan ottamalla toiminnassa huomioon oppimisen moniaistisuus. Tavoitteena on vahvistaa lapsen itsetuntoa sekä kehittää luovuutta ja musiikillisiä valmiuksia. (Opetushallitus 2017, 41.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on laadittu perustuen oppimiskäsitykseen, jonka mukaan lapset kasvavat, kehittyvät sekä oppivat vuorovaikutuksessa muiden ihmisten ja lähiympäristön kanssa (Opetushallitus 2018, 21). Musiikkikasvatus on aina vuorovaikutusta, johon kasvattaja ja kasvatettava osallistuvat omalla tavallaan. Se toimii samojen sisäisten lainalaisuuksien mukaan kuin ihmissuhdekin. Todellinen vuorovaikutus musiikissa perustuu vastavuoroisuuteen ja kokemusten vaihtoon. (Lindeberg-Piironen & Ruokonen 2017, 18–19.)

Mitä musiikillisemmassa ympäristössä lapsi saa kasvaa, sitä suurempi yhteys sillä on lapsen musiikillisten kykyjen ja taitojen kehitykselle. Musiikillisella hahmotuskyvyllä varhaiskasvatuksessa taas on merkitystä esimerkiksi lukemaan oppimisessa ja opitun jäsentämisessä. (Lindeberg-Piironen & Ruokonen 2017, 15.) Varhaisiän musiikkikasvatuksessa keskiössä on lapsilähtöinen sekä lapsen osallisuutta edistävä pedagogiikka. Lasta on hyvä kannustaa oma-aloitteisuuteen sekä tukea osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja. (Piispanen 2019, 12, 16.)

Musiikin kuuntelu, laulaminen ja soittaminen ovat suorassa yhteydessä lapsen kognitiivisiin taitoihin. Varhaiskasvatuksen monipuoliset musiikkihetket kehittävät taitoja monipuolisesti ja aktivoivat aivoja kokonaisvaltaisesti. Aivot prosessoivat musiikkia laajasti monilla osa-alueilla ja musiikin vaikutukset vahvistavat aivojen hermoverkkoja. Musiikkihetket kehittävät monipuolisesti kielellisiä valmiuksia sekä vuorovaikutustaitoja. Näitä ovat esimerkiksi äänteiden ja sanojen erottelu sekä sanavaraston- ja lukutaidon kehittyminen. (Sainio ym. 2020, 108.)

Musiikillisessa varhaiskasvatuksessa ohjaajan tehtävänä on ohjata lapsia elämykselliseen kuuntelemiseen, ääniympäristön havainnointiin sekä toteuttaa monipuolisia musiikillisia tuokioita (Opetushallitus 2018, 43). Musiikkikasvatuksen ohjaajalta edellytetään vahvoja ryhmäpedagogisia taitoja sekä tajua ryhmädynamiikasta. Ohjaajan tulee ottaa aina huomioon lasten yleinen kehitys, joka kulkee käsi kädessä musiikillisen kehityksen kanssa. (Piispanen 2019, 11–12.) Lapsen ikä- ja kehitystaso eivät välttämättä vastaa kuitenkaan aina toisiaan, vaan jokainen lapsi kasvaa ja kehittyy yksilöllisesti oman aikataulunsa ja edellytystensä mukaisesti (Lindeberg-Piironen & Ruokonen 2017, 63).

3.1 Viisivuotiaan lapsen kehitys

Lapsen viides ikävuosi on oppimisen, sääntöleikkien ja osallisuuden aikaa. Lapsi alkaa hahmottamaan hänen omaan maailmaansa sekä elämäänsä liittyviä syy-seuraussuhteita. Lapsi alkaa kiinnostumaan entistä enemmän luonnon ilmiöistä, vuodenaikojen vaihteluista, liikennesäännöistä, vanhempien työstä sekä yhteiskunnan palveluista. Avaruudellisia käsitteitä, kokosuhteita, aikaa ja suuntia käsittelevät aiheet selkiytyvät. Lapsi alkaa kiinnostumaan myös menneisyydestä sekä tulevaisuudesta. Kyseisessä ikävaiheessa lapselle on tärkeää selittää, mitä ja miksi tehdään tietyllä tavalla. Lapselle voidaan myös antaa ikäänsä sopivia vastuita, jotta lapsen velvollisuudentunne kehittyy. Lapsen osallisuutta voidaan edistää esimerkiksi antamalla lapsen osallistua häneen liittyviin suunnittelutehtäviin. Lapsi opettelee toimimaan ryhmässä sekä ottamaan muut huomioon. Lapsen moraalikäsitys alkaa kehittyä. Kehittyessään hän pystyy käsittämään hyvän ja pahan eron sekä pohtia oikeaa ja väärää. Lapsi nauttii ryhmässä tapahtuvasta tekemisestä, kuten musiikkiliikunnasta. Hän hallitsee jo hyvin kehonsa liikkeitä sekä tasapainoaan. Kaiken edellä mainitun lisäksi viisivuotias askartelee ja rakentelee mielellään ja pystyy hyvinkin monimutkaisiin suorituksiin. (Lindeberg-Piironen & Ruokonen 2017, 77–79.)

3.2 Viisivuotiaan lapsen musiikillinen kehitys

Viisivuotias osaa käyttää ääntään luovasti sekä ennakkoluulottomasti. Lapsi kykenee jo kontrolloimaan omaa laulamistaan. Lapsi osaa soittaa eri rytmejä sekä tarvittaessa kykenee vaihtamaan tempoa eli lapsen rytmitaju kehittyy ja monipuolistuu. Lapsen kuuntelutaito syvenee. Viisivuotias osaa arvioida musiikkia sekä pohtia omia näkemyksiään musiikkiin liittyen. Lapsi tulee tietoisemmaksi musiikin eri muotorakenteista sekä oppii erottamaan musiikillisia vastakohtapareja, kuten hiljainen – voimakas ja korkea – matala. (Luukkala & Grahn 2018, 44–50.) Viisivuotias toimii mielellään yhdessä aikuisen ja ryhmän

kanssa. Musiikkiliikunnan avulla lapsen motoriikka sekä koordinaatiokyky kehittyy. (Lindeberg-Piironen & Ruokonen 2017, 119.)

3.3 Käsitteet

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan pedagogista kokonaisuutta, jossa korostuu suunnitelmallinen sekä tavoitteellinen kasvatus, opetus sekä hoito. Varhaiskasvatus on osa suomalaista koulutusjärjestelmää, joka kattaa ikävuodet 0–6. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on erityisesti tukea lapsen kasvua, kehitystä sekä oppimista. (Opetushallitus.)

Varhaiskasvatuksessa **pedagogiikalla** tarkoitetaan monitieteiseen perustuvaa, ammatillisesti johdettua ja ammattihenkilöstön toteuttamaa suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa lasten hyvinvoinnin ja oppimisen toteutumiseksi. Pedagogiikan painottuminen varhaiskasvatuksen kokonaisuudessa edellyttää pedagogista asiantuntemusta sekä yhteisymmärrystä siitä, miten lasten oppimista ja hyvinvointia voidaan parhaalla tavalla edistää. (Opetushallitus 2018, 22.)

Musiikki on kokonaisuus, joka alkaa jostakin ja päättyy johonkin. Musiikin tarkoituksena on tuottaa ihmisille iloa ja hyötyä. (Lindeberg-Piironen & Ruokonen 2017, 32–33.) Musiikilla on oma rakenteensa, muotonsa ja järjestelmänsä, joiden pohjalta musiikki luo ohikiitäviä kokemuksia (Luokkala & Grahn 2018, 23).

Interventiolla tarkoitetaan tässä opinnäytetyössä suunnittelemani sekä toteuttamani musiikkihetkiä lapsille.

4 TOTEUTUSSUUNNITELMA

Jokainen interventio alkaa samalla alkulaululla sekä loppuu tiettyyn loppupiiriin. Alkulaulun tarkoituksena on kertoa lapsille, että yhteinen musiikkihetki on alkamassa ja jokaisen on hyvä keskittyä yhteisen musiikkihetken sisältöön. Jokaisella kerralla alkulaulun lisätään jokin osa kuten uusi liike, rytmi tai soitin. Jokaisen intervention lopussa on loppupiiri, jonka tarkoituksena on kertoa lapsille, että yhteinen musiikkihetki on loppumassa ja on aika kerääntyä yhteen.

Loppupiirin aikana kerään lapsilta palaute hymynaama – viivanaama – surunaama -kuvakorteilla. Jokainen lapsi saa tarran, joka liimataan hymynaama – viivanaama – tai surunaama – kuvakortin päälle. Näin palautteen kerääminen on sujuvaa sekä helppoa.

Ryhmän työntekijöiltä palaute tulee palautekyselyn kautta avoimien kysymyksien avulla. Palautekyselyitä on useampi, jotta palautteesta saadaan mahdollisimman kattava.

Jokainen interventio dokumentoidaan valokuvia ottamalla. Myös lasten tekemät taideteokset sekä musiikkikansio on osa dokumentointia. Lasten sekä varhaiskasvatuksen työntekijöiden antama palaute on osa dokumentointia.

4.1 Interventiot

Ensimmäisen intervention aiheena on tutustuminen. Tarkoituksena on aluksi tutustua toisiimme kuvakorttien avulla. Jokainen lapsi käy valitsemassa yhden kuvakortin, jossa on jotain häneen liittyvää. Sen jälkeen keräännymme piiriin ja jokainen saa vuorollaan sanoa ensin oman nimensä ja sen jälkeen kertoa, miksi valitsi kyseisen kortin. Toisena leikkinä toimii musiikkileikki. Lapset liikkuvat valitsemallamme tavalla liikuntasalia ympäri. Musiikin katketessa, jokaisen täytyy pysähtyä.

Toisen intervention aiheena on kuunteleminen. Tarkoituksena on tehdä kuunnellaan hiljaisuutta -hiljentymisleikki. Leikissä lapset makaavat aurinkopiirissä selällään, päät vierekkäin. Aurinkopiirissä ollaan aivan hiljaa ja kuunnellaan esimerkiksi, kuuluuko kellon tikitys, oma hengitys tai kuuluko toisten ihmis-

ten puhetta viereisestä huoneesta. (Luokkala & Grahn 2018, 38.) Sen jälkeen on kuunteluharjoitus musiikin avulla. Lapsi saa mennä huoneessa itsellensä mieleiseen paikkaan sekä laittaa halutessaan silmät kiinni. Laitan kaiuttimesta kuulumaan rentouttavaa musiikkia ja himmennän valaistusta. Lapsi saa keskittyä kuuntelemaan ja pohtimaan, mitä laulu tuo hänelle mieleen.

Kolmannen intervention aiheena on musiikkimaalaus. Tarkoituksena on tehdä kaksi erillistä maalausta kuuluvan musiikin pohjalta. Ensimmäisessä maalauksessa lapsi saa maalata, mitä hänelle tulee sävelestä mieleen. Musiikki voi olla esimerkiksi iloista, synkkää tai surullista. Toisessa maalauksessa lapsi saa maalata niillä väreillä, mitkä hänelle tulee sävelmästä mieleen.

Neljännän intervention aiheena on musiikkiliikunta. Tarkoituksena on leikkiä seikkailumaan Poliisi -leikkiä. Leikissä ollaan matkalla seikkailuun ja liikutaan musiikin mukaan. Seikkailumaassa on poliisi, joka tarkistaa, muistavatko kaikki alkuasennot. Musiikin tautossa poliisi kertoo alkuasennon, johon kukin leikkijä asettuu. Leikkiä voidaan vaikeuttaa siten, että katsotaan, kuka menee kyseiseen asentoon nopeimmin. (Piispanen 2019, 142.) Alkuasento voidaan päättää myös yhdessä lasten kanssa. Seuraava vaihe on laululeikki/ satu. Valitsen tietyn laululeikin tai sadun, jonka liikkeet harjoitteleme ensin lasten kanssa kaikumenetelmää käyttäen. Harjoittelun jälkeen käymme laululeikin / sadun läpi musiikin kanssa. Laululeikki/ satu on harjoitusta seuraavalle interventiolle.

Viidennen intervention aiheena on soittaminen. Tarkoituksena on harjoitella yhdessä soittamista ensin kehonsoittimia käyttäen sekä sen jälkeen soittimia käyttäen. Materiaalina toimii tietty laulu tai satu. Jokainen lapsi saa yksitellen valita itsellensä mieluisen soittimen. Sen jälkeen käymme jokaisen soittimen läpi, jotta lapsi tunnistaa, mikä soitin hänellä on kädessään.

Viimeisen intervention aiheena on rentoutuminen. Tarkoituksena on tehdä rentoutumisharjoitus. Se alkaa siten, että jokainen lapsi saa valita itsellensä parin ja mennä huoneessa mieleiseen paikkaan. Tarvittaessa autan parien muodostamisessa. Sen jälkeen jaan jokaiselle parille yhden pienen pallon tai hernepussin. Sen jälkeen toinen parista saa mennä selälleen tai mahalleen makaamaan ja toinen parista silittää maassa olevaa lasta palloa tai hernepussia käyttäen. Samalla kuuluu kaiuttimesta rentouttavaa musiikkia. Tietyn ajan päästä musiikki katkeaa ja parit vaihtavat paikkoja. Rentoutumisharjoituksen jälkeen kokoonnumme piiriin ja kaikumenetelmän avulla teemme mieltä sekä kehoa rentouttavia liikkeitä.

Jokaisen intervention toteutuminen sekä onnistuminen tulee esille lasten sekä varhaiskasvatuksen työntekijöiden antamasta palautteesta. Pohdin omaa onnistumistani sekä ammatillista kasvua saadun palautteen perusteella. Interventioiden toteutuminen mitataan myös asettamieni tavoitteiden pohjalta.

4.2 Aikataulu

AIHEEN VALINTA JA HYVÄKSYMINEN: huhtikuu 2020

YHTEISTYÖSOPIMUS: kesäkuu 2020

PROJEKTISUUNNITELMA HYVÄKSYTTY: lokakuu - joulukuu 2020

TUTKIMUSLUPA: joulukuu 2020- tammikuu 2021

INTERVENTIOT: tammikuu-maaliskuu 2021

OPINNÄYTETYÖN KOKOAMINEN: huhtikuu 2021

SEMINAARI: kevät 2021

4.3 Budjetti

Opinnäytetyön laajuus on 15 opintopistettä, yksi opintopiste vaatii 27 tuntia työtä. Arvioin tuntipalkaksi 10 €. Laskin palkkani opintopisteiden sekä tuntipalkan mukaan, joten 15 opintopistettä eli 405 tuntia tekee yhteensä 4 050 €. Matkakuluja ei ole, sillä kuljen välimatkat kävellen tai polkupyörällä. Tarvittavat materiaalit tuokioiden toteuttamiseksi, kuten soittimet, tarjoaa Tulliharjun Päiväkoti heidän valmiiksi omistamistaan materiaaleista.

4.4 Mahdolliset riskit

Mahdolliset riskit liittyvät joko itseeni tai aikatauluun. Suurin riski on aikataulun muuttuminen ja viivästyminen. Aikataulu on todella tiivis, joten riskinä on, että aikataulu venyy. Riskinä on myös se, että tutkimusluvan saaminen viipyy, enkä pääse aloittamaan opinnäytetyön käytännön osuutta. Aikataulun suunnitteleminen voi myös viivästyä oman sairastumiseni vuoksi. Lisää haasteita tuo tällä hetkellä maailman tilannetta vallitseva Korona eli covid-19 virus.

5 LÄHTEET

Lindeberg-Piironen, A. & Ruokonen, I. (toim.) 2017. Musiikki varhaiskasvatuksessa -käsikirja. Helsinki. Classicus Oy.

Luokkala, M. & Grahn, P. 2018. Musiikin varhaiskasvatuksen käsikirja Musiikkimatkailejoille. Suomen Musiikkimatka Oy.

Opetushallitus. 2017. Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2017. Helsinki: Juves Print – Suomen Yliopistopaino Oy. Saatavissa: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/186919_taitteen_perusopetuksen_yleisen_oppimaaran_opetussuunnitelman_perusteet_2017-1_0.pdf. Viitattu: 21.10.2020.

Opetushallitus. 2018. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018. Helsinki: Punamusta Oy. Saatavissa: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet.pdf. Viitattu: 20.10.2020.

Opetushallitus. Mitä on varhaiskasvatus. Saatavissa: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/mita-varhaiskasvatus>. Viitattu: 20.10.2020.

Piispanen, U. 2019. Muskarisoppa -reseptejä varhaisiän musiikkikasvatukseen. Livonia Print, Latvia. Lasten Keskus ja Kirjapaja Oy.

Sainio, T., Pajulahti, R. & Sajaniemi, N. 2020. Näin tuet lapsen itsesäätelyä – Hyvinvoinnin pedagogiikka varhaiskasvatuksessa. PS-kustannus. Otavan Kirjapaino Oy.

6 LIITTEET:

LIITE 1/1

Tuokion nimi/aihe	Interventio 1. Tutustuminen.
Kohderyhmä	Tulliharjun päiväkodin Satumaa -ryhmän 5-vuotiaat lapset.
Tavoitteet, lapselle ominaiset tavot toimia, sisällölliset orientaatiot	Tavoitteena on tutustua molemmin puolin toisiimme mielenkiintoisten leikkien ja toiminnan kautta. Kuvakorttien avulla lapsen on helpompi kertoa itsestään. Musiikkileikin tavoitteena on saada lapsi innostumaan musiikista liikunnan ja leikin kautta.
Ajankäyttö	noin 20–40 minuuttia.
Tila	Päiväkodin liikuntasali.
Välineet ja materiaalit	Kuvakortit, kaiutin, soittolista, kamera, palautekuvakortit sekä tarrat.
Etukäteisvalmistelut	Materiaalihankinnat sekä toiminnan suunnittelu.
Tuokion toteutuksen vaiheet	Aloitus: Keräännytään piiriin, lauletaan alkulaulu. Sen jälkeen jokainen lapsi saa valita kuvakortin, jossa on jotain häneen liittyvää. Sen jälkeen keräännyimme takaisin piiriin ja jokainen vuorollaan saa sanoa ensin oman nimensä ja sen jälkeen kertoa, miksi valitsi kyseisen kortin. Keskivaihe: Musiikkileikki. Laitan kaiuttimesta kuulumaan musiikkia ja lapset saavat liikkua huonetta ympäri yhdessä valitsemallamme tavalla. Musiikin pysähtyessä lasten täytyy myös pysähtyä. Paikallaan ollessaan valitsemme yhdessä uuden tavan liikkua. Musiikin lähtiessä soimaan, lapset lähtevät myös liikkeelle valitsemallamme tavalla. Lopetus: Loppupiiri.
Soveltaminen	Aikataulu on joustava. Se riippuu lasten mielenkiinnosta ja jaksamisesta. Interventio lopetetaan silloin, kun kaikilla on hyvä mieli.
Muita aiheeseen liittyviä lauluja	Kikattava Kakkiainen, Matkalla. Aarne Alligaattori & Viidakkorumpu, Aarne Alligaattori.
Huomioitavaa	Jokainen lapsi otetaan yksilönä huomioon. Interventio on suunniteltu lasten ikä- ja kehitystaso huomioon ottaen. On tärkeää, että ilmapiiri on turvallinen sekä hyväksyvä, jotta aremmatkin lapset uskaltautuvat mukaan.

LIITE 1/2

Tuokion nimi/aihe	Interventio 2. Kuunteleminen.
Kohderyhmä	Tulliharjun päiväkodin Satumaa -ryhmän 5- vuotiaat lapset.
Tavoitteet, lapselle ominaiset tavot toimia, sisällölliset orientaatiot	Lapsille on tärkeää kertoa, että musiikki lähtee hiljaisuudesta. Ilman hiljaisuutta ei ole ääntä ja hiljaisuutta taas ei ole, ellei ääni sitä katkaise. (Luukkala & Grahn 2018, 38.) Turvalliset äänet, hiljaisuus sekä rauha ovat tärkeitä lapsen kehitykselle (Piispanen 2019, 130-131). Tavoitteena on, että lapsi ymmärtää kuuntelemisen tärkeyden sekä sen, että kuunteleminen lähtee aina hiljaisuudesta. Rentoutumisen tavoitteena on, että lapsi oppii keinoja rentoutukseen sekä rauhoittuakseen tietoisesti.
Ajankäyttö	noin 20-40 minuuttia.
Tila	Päiväkodin liikuntasali.
Välineet ja materiaalit	Kamera, kaiutin, soittolista, palautekuvakortit sekä tarrat.
Etukäteisvalmistelut	Materiaalihankinnat sekä toiminnan suunnittelu.
Tuokion toteutuksen vaiheet	Aloitus: Alkupiiri. Sen jälkeen kuunnellaan hiljaisuutta -hiljentymisleikki. Leikkisä lapset makaavat aurinkopiirissä selällään, päät vierekkäin. Aurinkopiirissä ollaan aivan hiljaa ja kuunnellaan esimerkiksi, kuuluuko kellon tikitys, oma hengitys tai kuuluuko toisten ihmisten puhetta viereisestä huoneesta. (Luukkala & Grahn 2018, 38.) Keskivaihe: kuunteluharjoitus musiikin avulla. Lapsi saa valita sekä mennä huoneesta itsellensä mieleiseen paikkaan sekä asentoon ja sen jälkeen pistää halutessaan silmät kiinni. Laitan kaiuttimesta kuulumaan rentouttavaa musiikkia ja himmennän valaistusta. Lapsi saa keskittyä kuuntelemaan ja pohtimaan, mitä laulu tuo hänelle mieleen. Lopussa keräilyimme piiriin ja käymme läpi, mitä kenellekin lapselle oli laulusta tullut mieleen. Lopetus: Loppupiiri.
Soveltaminen	Aikataulu on joustava. Se riippuu lasten mielenkiinnosta ja jaksamisesta. Interventio lopetetaan silloin, kun kaikilla on hyvä mieli.
Muita aiheeseen liittyviä lauluja	Disney -pianoklassikot.
Huomioitavaa	On tärkeää tehdä liikuntasalista sellainen paikka, että jokaisella on siellä turvallinen, hyvä olo, jotta pystyy rentoutumaan sekä keskittymään kuuntelemiseen.

Tuokion nimi/aihe	Interventio 3. Musiikkimaalaus.
Kohderyhmä	Tulliharjun päiväkodin Satumaa -ryhmän 5- vuotiaat lapset.
Tavoitteet, lapselle ominaiset tavot toimia, sisällölliset orientaatiot	Lapselle on tyypillistä ilmaista itseään taiteellisen ilmaisun kautta. Musiikkimaalaus on luovaa kuuntelemista. Tavoitteena on herättää lapsen mielikuvitus sekä virittää hänet ilmaisemaan taidetta musiikin kautta. Tavoitteena on, että lapsi oppii eläytymään musiikkiin sekä kuvaamaan musiikin luoman ajatuksen paperille erilaisia värejä käyttäen. Tavoitteena on, että jokainen lapsi ymmärtää sen, että jokaisella on oma tapa käsitellä musiikkia, ja jokainen niistä on täysin oikea.
Ajankäyttö	noin 20–40 minuuttia.
Tila	Päiväkodin ryhmän toimintatila.
Välineet ja materiaalit	Maalauspaperia x2 jokaiselle lapselle, värimaalit, pensselit, suoja-alusta, vesiasia, kamera, kaiutin, soittolista, palautekuvakortit sekä tarrat.
Etukäteisvalmistelut	Materiaalihankinnat ja toiminnan suunnittelu.
Tuokion toteutuksen vaiheet	Aloitus: Alkupiiri. Sen jälkeen jokaiselle lapselle annetaan yksi paperi, pensseli sekä väripakkaus. Sen jälkeen laitan kaiuttimesta kuulumaan tietyn musiikkisävelen. Sävel voi olla luonteeltaan esimerkiksi iloinen, synkkä tai surullinen. Musiikin pohjalta lapsi saa maalata paperille sen, mitä hänelle tulee sävelestä mieleen. Seuraavaksi jokainen lapsi saa uuden paperin eteensä ja laitan kuulumaan uuden musiikkisävelen. Tällä kertaa lapsi saa maalata niillä väreillä, mitkä hänelle tulee sävelestä mieleen. Kummankin työn jälkeen käydään yksitellen läpi kysyen lapselta, mikä on hänen näkemyksensä omasta työstään. Lopetus: Loppupiiri.
Soveltaminen	Aikataulu on joustava, se riippuu lasten mielenkiinnosta sekä jaksamisesta. Interventio lopetetaan silloin, kun kaikilla on hyvä mieli.
Muita aiheeseen liittyviä lauluja	Tunnetiloihin liittyviä instrumentteja.
Huomioitavaa	Jokainen lapsi otetaan yksilönä huomioon. On tärkeää, että jokainen lapsi tulee kuulluksi. Jokaiselle lapselle annetaan positiivista palautetta.

Tuokion nimi/aihe	Interventio 4. Musiikkiliikunta.
Kohderyhmä	Tulliharjun päiväkodin Satumaa -ryhmän 5- vuotiaat lapset.
Tavoitteet, lapselle ominaiset tavot toimia, sisällölliset orientaatiot	Tavoitteena on tukea lapsen kehon toimintaa ja kasvua. Tavoitteena on kehittää lapsen kehonhallintaa sekä antaa lapselle myönteisiä kokemuksia liikunnan ilosta ja onnistumisesta. Musiikkiliikunta vahvistaa lapsen minäkuvaa sekä auttaa hienomotoriikan kehittämisessä. Ryhmässä toimiminen taas lisää lapsen yhteisöllisyyttä sekä kehittää vuorovaikutustaitoja. (Lindeberg-Piironen & Ruokonen 2017, 273–276.)
Ajankäyttö	noin 20–40 minuuttia.
Tila	Päiväkodin liikuntasali.
Välineet ja materiaalit	Kamera, kaiutin, soittolista, palautekuvakortit sekä tarrat.
Etukäteisvalmistelut	Materiaalihankinnat ja toiminnan suunnittelu.
Tuokion toteutuksen vaiheet	Aloitus: Alkulaulu. Sen jälkeen seikkailumaan Poliisi. Leikissä ollaan matkalla seikkailuun ja liikutaan musiikin mukaan. Seikkailumaassa on poliisi, joka tarkistaa muistavatko kaikki alkuasemat. Musiikin taatessa poliisi kertoo alkuasennon, johon kukin leikkijä asettuu. Leikkii voidaan vaikeuttaa siten, että katsotaan, kuka menee kyseiseen asentoon nopeimmin. (Piispanen 2019, 142.) Alkuasento voidaan päättää myös yhdessä lasten kanssa. Keski vaihe: laululeikki/ satu. Valitsen tietyn laululeikin tai sadun, jonka liikkeet harjoittelemme ensin lasten kanssa kaikumenetelmää käyttäen. Kaikumenetelmällä tarkoitetaan, että ohjaaja näyttää pienen pötkän liikkeitä ja lapset toistavat perässä (Piispanen 2019, 112). Harjoittelun jälkeen käymme laululeikin/ sadun läpi musiikin kanssa. Lopetus: Loppupiiri.
Soveltaminen	Aikataulu on joustava, se riippuu lasten mielenkiinnosta sekä jaksamisesta. Interventio lopetetaan silloin, kun kaikilla on hyvä mieli.
Muita aiheeseen liittyviä lauluja	Musiikkisatu/ laululeikki, jossa on yhdistetty ääni ja soittaminen.
Huomioitavaa	Jokainen lapsi otetaan yksilönä huomioon.

Tuokion nimi/aihe	Interventio 5. Soittaminen.
Kohderyhmä	Tulliharjun päiväkodin Satumaa -ryhmän 5- vuotiaat lapset.
Tavoitteet, lapselle ominaiset tavot toimia, sisällölliset orientaatiot	Tavoitteena on se, että lapsi oppii tuntemaan erilaisia soittimia sekä soittamaan soitinta oikein ja hellästi. Tavoitteena on, että lapsen rytmitaju sekä rytmikka kehittyvät, yhteisöllisyyden sekä yhteenkuuluvuuden tunne vahvistuvat ja odottamisen taito harjaantuu. (Lindeberg-Piironen & Ruokonen, 2017, 224–225.)
Ajankäyttö	noin 20–40 minuuttia.
Tila	Päiväkodin liikuntasali.
Välineet ja materiaalit	Kamera, kaiutin, soittoalista, palautekuvakortit ja tarrat, soittimia: esim. rytmikapulat, triangeli, marakassit, tamburiini, putkipenaali, cabasa, ja kulkuset.
Etukäteisvalmistelut	Materiaalihankinnat ja toiminnan suunnittelu.
Tuokion toteutuksen vaiheet	Aloitus: Alkupiiri. Keskivaihe: Rytmiharjoittelu. Valitsen tietyn laulun/ sadun, jonka laitan kaiuttimesta kuulumaan. Harjoittelemme laulun rytmin ensin käsiä sekä jalkoja käyttäen. Kun rytmi alkaa onnistua otamme soittimet mukaan. Jokainen lapsi saa yksitellen valita itsellensä mieluisen soittimen. Sen jälkeen käymme jokaisen soittimen läpi, jotta lapsi tunnistaa, mikä soitin hänellä on. Lopetus: Loppulaulu.
Soveltaminen	Aikataulu on joustava, se riippuu lasten mielenkiinnosta sekä jaksamisesta. Interventio lopetetaan silloin, kun kaikilla on hyvä mieli.
Muita aiheeseen liittyviä lauluja	Soittelen -laulu.
Huomioitavaa	On tärkeää, että kannustaa sekä rohkaisee jokaista lasta soittamaan. On myös tärkeää, että malttaa odottaa omaa vuoroa.

LIITE 1/6

Tuokion nimi/aihe	Interventio 6. Rentoutuminen.
Kohderyhmä	Tulliharjun päiväkodin Satumaa -ryhmän 5- vuotiaat lapset.
Tavoitteet, lapselle ominaiset tavot toimia, sisällölliset orientaatiot	Tavoitteena on, että lapsi oppii tietoisesti rauhoittumaan sekä rentoutumaan. Tavoitteena on antaa lapselle keinoja, miten rentoutua sekä rauhoittua.
Ajankäyttö	noin 20–40 minuuttia.
Tila	Päiväkodin liikuntasali.
Välineet ja materiaalit	Kamera, kaiutin, soittolista, pieniä palloja tai hernepusseja, palautekuvakortit ja tarroja.
Etukäteisvalmistelut	Materiaalihankinnat ja toiminnan suunnittelu.
Tuokion toteutuksen vaiheet	Aloitus: Alkupiiri. Keskivaihe: Rentoutumisharjoitus alkaa siten, että lapset saavat valita parit ja mennä mieleiseen paikkaan. Tarvittaessa minä autan parien muodostamisessa. Sen jälkeen jaan jokaiselle parille yhden pienen pallon tai herneussin. Sen jälkeen toinen parista saa mennä selälleen tai mahalleen makaamaan ja toinen parista silittää maassa olevaa lasta palloa tai herneussia käyttäen. Samalla kuuluu kaiutimesta rentouttavaa musiikkia. Tietyn ajan pälistä musiikki katkeaa ja parit vaihtavat paikkoja. Rentoutumisharjoituksen jälkeen kokoontumme piiriin ja kaikkumenehlmän avulla teemme mieltä sekä kehoa rentouttavia liikkeitä. Lopetus: Loppulaulu.
Soveltaminen	Aikataulu on joustava, se riippuu lasten mielenkiinnosta sekä jaksamisesta. Interventio lopetetaan silloin, kun kaikilla on hyvä mieli.
Muita aiheeseen liittyviä lauluja	Rentouttavaa kitaramusiikkia.
Huomioitavaa	On tärkeää tehdä liikuntasalista sellainen paikka, jossa jokainen tuntee olonsa hyväksi, turvalliseksi sekä hyväksytyksi, jotta pystyy rentoutumaan.

LIITE 2

Hei,

Olen Jenna Kantola. Opiskelen sosionomiksi Kokkolan Centria Ammattikorkeakoulussa. Teen Tulliharjun päiväkotiin projektiopinnäytetyön nimeltään ”Musiikkiprojekti päiväkotiin”. Vuoden 2021 kevätlukukauden aikana tulen järjestämään musiikkiaiheisia interventioita Satumaa -ryhmän 5-vuotiaille lapsille. Interventioiden aiheina on muun muassa: Musiikkimaalaus, musiikkiliikunta, soittaminen, laulaminen ja rentoutumisharjoitukset musiikin avulla.

Interventioista kokoamme yhdessä lasten kanssa jokaiselle oman kansion. Kansioon tulee lasten tekemät taideteokset, valokuvia, lasten kertomia asioita sekä kokemuksia. Kansio tulee vain lasten käyttöön, eikä sen sisältöä käytetä muuhun tarkoitukseen.

Kerään aineistoa opinnäytetyöhöni muun muassa kysymällä jokaisen intervention lopussa lapsilta palautetta hymynaama-viivanaama-surunaama-korteilla. Opinnäytetyöni kokoan siten, ettei kenenkään lapsen henkilöllisyys tule esille.

Hyvää alkanutta vuotta!

Terveisin,
Jenna Kantola

Haluaisin ottaa toteuttamistani interventioista valokuvia, jotka tulisivat lasten kansioita varten. Saako lapsenne _____ näkyä valokuvissa?

Kyllä ____

Ei ____

Palautathan vastauksen _____ mennessä.

KIITOS!

LIITE 3

Musiikkikansio:

Jokainen lapsi askartele musiikkikansion interventioiden pohjalta. Musiikkikansio rakennetaan valmiiksi päiväkodista löytyvistä materiaaleista. Kansio tulee sisältämään lasten tekemät taideteokset, kuvaukset interventioista, valokuvia sekä lasten kertomia asioita ja kokemuksia interventioista. Kansiosta tehdään mahdollisimman selkeä, mielenkiintoinen sekä helposti luettava kokonaisuus. Kansion tekemiseen käytetään askartelutarvikkeita kuten esimerkiksi maalia, eri värisiä kartonkeja, värikyniä, tussseja ja askartelukoristeita.

PALAUTEKYSELY:

1. Miten osasin toimia lasten kanssa? Esimerkiksi: Oliko ohjeeni selkeät sekä helposti ymmärrettävät? Onnistuinko huomioimaan jokaisen lapsen yksilönä? entä ryhmänä?

2. Miten onnistuin intervention toteutuksessa? Esimerkiksi: Onnistuinko soveltamaan sekä kehittämään toiminnassani intervention aikana? Onnistuinko ottamaan huomioon lasten kiinnostuksen kohteet sekä jaksamisen?

3. Ehdotuksia, miten voisin parantaa/ kehittää toimintaani sekä osaamistani?

Onnistuinko antamaan uusia ideoita musiikin käyttämisessä lasten kanssa?

Kyllä ____ Ei ____

KIITOS PALAUTTEESTA!